opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

№ 196 | Łódź, Poniedziałek 22 sierpnia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאָדז, מאָנטאג, כ׳ מנחם אב תרצ״ב | № 196

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ווידער אנטי-יודישע עקסצעסן אין טוניס

יודען שטעלען א העלדישען ווידערשטאנד

פאריז. 21 (יט״א טעלעגראפיש)

פון פערשידענע ערטער אין טוניס קומען אָן ידיעות וועגען א פרישע כוואַליע פון אנטי-יודישע עקסצעסן, וועלכע ווערען אָבער ענערגיש אונטערדריקט פון דער מאכט. די יודען האָבען געגרינדעט אַ זעלבסט-שוץ. פיל אראבער זענען ארעסטירט געוואָרען. ס׳זענען דאָ פיל פערוואונדעטע. די יודען טוען זיך העלדיש פערטיידיגען.

ווידער צוזאמענשטויסען

צווישען יודישע ארבייטער אין א״י

ירושלים, 21 (יט״א טעלעגראפ׳ש)

אין דער קאָלאָניע הדר איז ווייטער געקומען צו צוזאמענשטויסען צווישען די הסתדרות׳ניקעס מיט הפועל המזרחי. 3 הסתדרות׳ניקעס זענען ארעסטירט געוואָרען.

א שרפה מיט מענשליכע קרבנות

בערלין, 21 (ספ. טעל.)

אין גאָזשעליק איז אויסגעבראָכען א שרפה אין א רעסטאָראן.

די רעטונגס-אקציע איז געווען זעהר בעשווערט.

2 פייערלעשער זענען דערביי אומגעקומען, און נאָך 3 פייערלעשער און 2 ציוויל-פערזאָנען זענען פער׳סמ׳ט געוואָרען פון די גאזען.

רעכטע פועלי-ציון און „התאחדות" פעראייניגט

דאנציג, 21 (יט״א טעלעגראַפיש)

נאָך לאנגע פערהאַנדלונגען, איז געקומען צו דער פעראייניגונג פון די רעכטע פועלי-ציון מיט „התאחדות". היינט וועט פאָרקומען די פעראייניגונגס-קאָנפערענץ פון ביידע פאַרטייען.

נייע 223 סערטיפיקאטען

ירושלים, 21 (יט״א טעלעגראפיש)

די יודישע „אגענץ" האָט בעקומען 223 סערטיפיקאַטען.

ריזיגער באמבען-אטענטאט אין כארבין

כארבין, 21 (ספ. טעל.)

אומבעקאנטע פערברעכער האָבען געוואָרפען אויף דעם היגען פליה-פעלד א סך באָמבעס, וועלכע האָבען רואיניר׳ט אנ׳ערך 100 הייזער.

לעת-עתה האָט מען ארויסגעשלעפט פון אונטער די חורבות 20 דער׳הרג׳עטע.

פאָליציי האָט ארעסטירט אַ געוויסען רוסישען עמיגראנט, ווי אויך א גרעסערע צאָהל קאָרעאנער, וועלכע מ׳איז חושד, אז זיי האָבען אנטייל גענומען אין אטענטאט.

Dr. Wajnberg

ספעציאליסט פון הארץ- און לונגען-קראנקהייטען

צינגעל-גאַס 11, טעל. 126-02

נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אָווענד.

אין טיפען צער זענען מיר מודיע וועגען טויט פון אונזער אונפערגעסליכען

נ. ע. יוסף זונדערעוויטש

(אפטייק-איגהאבער) איז עלטער פון 68 יאהר.

די לויה קומט פאָר היינט, מאָנטאָג, דעם 22-טען אויגוסט 1932, 2 א זייגער בייטאָג פון טהרה-הויז, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע

פרוי, קינדער, אייניקלעך און פאַמיליע.

4988

זאל פילהארמאניע

20 נארוטאָוויטש 20

דינסטאג, דעם 23-טען אויגוסט ה. י. 9 אווענד

גראנדיעזער יודישער פאלקס-קאנצערט

איינציגע פרוי אין דער וועלט אלס חזנ׳טע

פאני רובינא

וועלכע האָט זיך בעריהמט געמאַכט אין ענגלאַנד, זיד-אַפריקע, פראַנקרייך און אין בעלגיען מיט איהרע חזנ׳ישע געזאַנגען, וועט צום ערשטען מאָל אין לאָדז אויספיהרען אַ גלענצענדען פראָגראַם, וואָס וועט בעשטעהן פון:

1) חזנ׳יש
ובניחה יאמר
אלוהי נשמה
קדשינו
חזנ׳ישע פאפורי

2) פאלקס-לידער
נייע קשיות
אברהם
לייבקע
דאס יודישע ליד
שמע ישראל

3) ראמאנסען
דאס ליד איז אויס.
שענק מיר נאט גליקעלע.
גרוסט מיין בעשערטע

מיט בעגלייטונג פון סימפאָנישען אָרקעסטער.

4) פאנטאזיע פון יודישע רעליגיעזע פאלקס-געזאנגען

אויסגעפיהרט דורכ׳ן

לאדזער סימפאנישען ארקעסטער

אונטער דער ליטונג פון דיריגענט **הערץ רוביז.**

בילעטען שוין צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

אמעריקאנער יודען דאנקען הינדענבורג'ן

פאר זייז פריינדליכע שטעלונג צו די דייטשע יודען

ניו-יארק, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

די 15-טע רבנים-קאנפערענץ פון די פעראייניגטע שטאטען, האט ארויסגעשיקט א דעפעשע צום דייטשען פרעזידענט הינדענבורג מיט אנערקענונג פאר זיין פריינדליכע שטעלונג צו די דייטשע יודען, פרעזידענט הינדענבורג ווע"ט געבעטען ווייטער צו בעשיצען די יודען פון די היטלעריסטישע אנגריפען.

די קאנפערענץ האט אויך אנגענומען א צווייטע רעזאלוציע, וועלכע טאדעלט די אנטי-יודישע אגיטאציע, וואס ווערט פערשפרייט אין רומעניען.

דער געוו. עסטרייכישער קאנצלער יאהאן שאבער, איז געשטארבען אין עלטער פון 58 יאהר.

מורא'דיגע פאמיליען-דראמע אין לעמבערג

לעמבערג, 21 (טעלעפאניש)

איג'ם הויז פון ריכטער שטרייטער איז היינט פארגעקומען פאלגענדעס:

די טאכטער פון שטרייטערן, העלענע, האט געפיהרט א ליבע מיט א געוויסען קארל פאלינסקי.

היינט, אז פאלינסקי איז געקומען צו העלענע'ן האט איהם דער ברודער איהרער, ד"ר שטרייטער נישט געוואלט אריינלאזען אין שטוב. העלענע האט דאן געכאפט א רעוואלווער און געשאסען אויף איהר ברודער, און אויך אויף איהר שוועסטער מאריא.

ביידע זענען שווער פערוואונדעט געווארען. העלענע און פאלינסקי זענען ארעסטירט. פאלינסקי איז א טאטע פון 6 קינדער. העלענע איז פון איהם מעוברת.

דאס ערשטע בילד, וואס ווייזט ווי פראפ. פיקאר לאזט זיך אראפ אויף דער ערד.

סאוויעטען—אמעריקא

מען זוכט אן-אופן צו א דערנענטערונג

מאסקווע, 21 (ספ. טעל.) די גאנצע אויפמערקזאמקייט פון דער סאוויעטישער דיפלאמאטיע איז איצט געווענדט אויף אויסצופועלן פריינדשאפט מצד די פעראייניגטע שטאטען.

אין די פאליטישע קרייזען קורסירען קלאנגען אז אמעריקא זאל אנערקענען סאוויעט-רוסלאנד, אויב די סאוויעטען-מאכט וועט אנערקענען די פאר-מלחמה'דיגע חובות.

אין דעם דאזיגען פאל זאלען די סאוויעטען בעקומען בעדייטענדע קרעדיטען אויף דעם אויפבוי פון דער אינדוסטריע.

די סאוויעטען שטרעבען צו א דערנענטערונג מיט אמעריקא אין שייכות מיט דער סיטואציע אויפ'ן ווייטען מזרח.

אויספארשונג געגען פאשיסטען אין פראג

פראג, 21 (ספ. טעל.)

די טשעכאסלאוואקישע געריכטען האבען פערפיהרט אן אויספארשונג געגען 100 פאשיסטישע טוער, וועלכע מ'איז חושד אין אן אקציע געגען דער רעפובליקאניש-דעמאקראטישער ארדענונג.

אין דער ערשטער רייה ווערט בעשולדיגט דער גען. גאידא אין זיין פרוי, ביי וועלכע מ'האט געפונען אומלעגאל געהאלטען געוועהר.

קאמף מיט די אנטי-סאוויעטישע עלעמענטען

אין די רוסישע דערפער

מאסקווע, 21 (ספ. טעל.)

די סאוויעטישע פרעסע דרוקט היינט לייט-ארטיקלען וועגען דער שטארקער אקציע פון די אנטיסאוויעטישע עלעמענטען אויף די דערפער, אנווייזענדיג דערביי אויף דעם, וואס די פויערים פערלאזען די קאלעקטיווען אונטער דער ווירקונג פון דער קולאקישער אגיטאציע.

אין שייכות מיט די גנבות פון תבואה, איז ארויסגעגעבען געווארען 1 טויט-אורטייל, וועלכער איז אבער נישט אויסגעפיהרט געווארען.

די פרעסע בעמערקט ווייטער, אז די קולאקישע עלעמענטען גנב'ענען נישט נאר תבואות, נאר אויך מאשינען-טיילען, כדי צו פערהונדערליכען דעם שניט.

הרב ראפאלאוויטש — רב-הכולל פון בראזיליען

ריא-דע-זשאנעירא. (יט"א) הרב ד"ר ישעיה ראפאלאוויטש, דער רעפרעזענטאנט פון „יק"א" אין בראזיליען, איז אפיציעל פראקלאמירט געווארען אלס רב-הכולל פון יודישען ישוב אין דעם דאזיגען לאנד.

15-יעהריגער יובל פונ'ם זשאבאטינסקי-לעגיאן

ווארשא, 21 (טעלעפאניש).

היינט איז דא פארגעקומען די פייערונג פונ'ם 15-יעהריגען יובל פון זשאבאטינסקי'ס לעגיאן (ברית טרומפעלדאר).

די טרומפעלדארטשיקעס האבען דעמאנסטרירט איבער די גאסען.

אין אווענד איז פארגעקומען א פייערליכע אקאדעמיע אין צירק.

פאן פאפען קאנפערירט

מיט פארשטייער פון ס.-דעמאקראטען און פראפעסיאנעלע פעראיינען

בערלין, 21 (ספ. טעל.)

די קאמוניסטישע „ראטע פאהנע" דערציילט, אז די רעגירונג פון פאן פאפען'ען זאל האבען געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט פארשטייער פון דער סאצ. דעמאקראטיע און פון די פראפעס. פעראיינען וועגען שטיצען די רעגירונג.

מ'ווייסט נישט קיין רעזולטאטען פון די דאזיגע אונטערהאנדלונגען, ווייל וועגען זיי אינפארמירט בלויז די „ראטע פאהנע".

א נייע אנטיסעמיטישע צייטונג אין קאנאדע

מאנטרעאל. (יט"א) אין מאנטרעאל האט די טעג אנגעהויבען צו ערשיינען א נייע אנטיסעמיטישע צייטונג אין דער ענגלישער שפראך א נ. „קאמאנוועלטה". שוין דער ערשטער נומער ענטהאלט א רייה יודען-פרעסערישע ארטיקלען, פול מיט די בעקאנטע רכילות וועגען די „פראטאקאלען פון די זקני-ציון" וכדומה. מען האלט, אז דאס נייע העפטבלאט ווערט געשטיצט דורך דער פראנצויזישער אנטיסעמיטישער גרופע, וואס גיט ארויס אין קוועבעק איינציגע אנטיסעמיטישע וואכען-בלעטער אין דער פראנצויזישער שפראך, ווי „לע באגלו", „לע מירואר" און אנדערע.

יודען איז פערוועהרט צו קומען קיין עבר-הירדן

אזוי ענטפערט די פאליציי אן'איבערגעפאלענעם ספרדישען יוד

ירושלים, 21 (י.ט.א. טעלעגראפיש).

א ספרדישער הענדלער, וואס איז צוריקגעקומען פון עבר-הירדן, האט איבערגעגעבען, אז אין דער הויפטשטאט אמאן, איז ער בעפאלען געווארען פון א מחנה אראבער, וואס איז בעשטאנען פון 20 מאן, וועלכע האבען איהם מערדערליך געשלאגען און בערויבט.

די פאליציי צו וועלכער ער האט זיך געווענדעט וועגען אן'אינטערווענץ, האט איהם געענטפערט: דו ווייסט נישט, אז יודען איז פערוועהרט צו קומען קיין עבר-הירדן.

פאליציי-וואך אויפ'ן יודישען בית-עולם אין סאלאניקי

סאלאניקי. (יט"א) צוליב דעם, וואס לעצטענס האבען זיך איבער'געחזר'ט איינציגע פאלען פון אומווארפען מצבות אויפ'ן יודישען בית-עולם אין סאלאניקי, האט די אדמיניסטראטיווע מאכט איינגעשטעלט אויפ'ן בית-עולם א שטענדיגע פאליציי-וואך.

בטל דער בויקאט פון דאנציג

ווארשא, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

אין צוזאמענהאנג מיט דער ידיעה, אז אפיציעלע פאקטארען האבען בדעה משפיע צו זיין אויף געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס אין דער ריכטונג פון אפשטעלען די בויקאט-אקציע לגבי דאנציג — האט די הויפט-פערוואלטונג פון דעם פערבאנד צו שיצען די מערב-גרעניצען בעשלאסען די אקציע צו איבעררייסען.

דער פערבאנד האלט, אז די אקציע האט שוין דערגרייכט צו איהר ציל כל זמן דער דאנציגער סענאט האט ארויסגעגעבען די פערזיכערונג אז אויפ'ן שטח פון דער פריישטאט דאנציג וועלען גאראנטירט ווערען די לעבענס-זיכערקייט און דאס פערמעגען פון די פאלאקען, און אז עס וועלען אויך נישט ווערען באיקאטירט די פוילישע סחורות.

ווען עס זאל זיך אבער ארויסווייזען, אז די פערזיכערונגען זענען בלויז דיבורים, וועט דער קרעסען-פערבאנד ווידער פראקלאמירען א שארפען באיקאט.

500 פונט פאר'ן באלפור-וואלד

לאנדאן. (יט"א) די סינאגאגען-פעדעראציע אין ענגלאנד, צו וועלכער עס געהערען 72 סינאגאגען, האט בעשלאסען שפענדען לטובת דעם קרן-קימת 500 פונט, בעשטימענדיג די דאזיגע סומע אויף אויסצובויען א וואך-טורעם אין באלפור-וואלד. דער וואך-טורעם וועט זיין אין א געוויסען זין אן'אבסערוואציאנס-פאסטען, פון וועלכען מען וועט ערמעגליכען בעווייזען אנגעמען שריט געגען עווענטועלע אנפאלען.

שווערע באהן-קאטאסטראפע אין דייטשלאנד

בערלין, 21 (ספ. טעל.)

א שנעל-צוג, וואס איז געגאנגען פון בערלין איז ארויפגעשפרונגען אויף א מאנעווריר'ענדען לאקאמאטיוו.

30 פאסאזשירען זענען שווער-פערוואונדעט געווארען.

ביידע לאקאמאטיווען זענען צושמעטערט.

מיטוואך, דעם 24 אויגוסט 8.30 אווענד קומט פאר א

רעליגיעזער געזאנגס-קאנצערט

פון וועלט-בעריהמטע אויבער-ראנטאר פון ווארשאווער סינאגאגע

משה קוסעוויצקי

מיט דער בעטייליגונג פון לאדזער סימפאנישע ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון סעווערין פיעטרושקא. ביים קלאוויר פר. ליכטערמאן-דאווידאוויטש.

פארפערקויף פון בילעטען: זעלמאנאוויטש, פעטריקאווער 12 (קאנדיטאריי), וויינבערג, נאוואמיעסקא 30 (קאנדיטאריי) און אין דער קאסע פון העלענאוו. מיידט אויס א געדראנג ביי דער קאסע און בעזארגט אייך מיט בילעטען אין פארפערקויף.

פראגראם:
לאל ברוך נעימות יתנו
כי לקח טוב נתתי לכם
עד הנה עזרנו רחמיך
אב הרחמים שוכן מרומים
שמעה ותשמח ציון
עקביא בן מהללאל
ומפני חטאינו, רצה
שיבנה בית המקדש
גלית-ליד
מנשה, מנשה
טאסקא } מיט'ן
זשידאווקא } ארקעסטער
פאיאצע

פארק העלענאוו

טראמוואיען-צופאהר 4 און 8.

אלע פלעצער צום פרייז 1.04 זל.

לאָדז. 22 אויגוסט 1932

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 22 אויגוסט 1932

דער סך-הכל פון דער וועלט-קאָנפערענץ

די יודישע וועלט-קאָנפערענץ אין גענף האָט געדויערט דריי טאָג און האָט נאַטירליך געקאָנט אויסאַרבייטען קיין קאָנקרעטען פּראָגראַם און אַפילו נישט ארומרעדען אויספיהרליך די וויכטיגסטע אַקטועלע פּראָבלעמען, וואָס שטעהען פאַר דעם יודענטום אין דער וועלט. די טאָג-אָרדנונג, וואָס איז פּערעפענטליכט געוואָרען עטליכע טעג פאַר דער קאָנפערענץ, איז נישט איינגעהאַלטען געוואָרען און דערמיט קאָן מען ערקלערען, וואָס די קאָנפערענץ האָט זיך נישט פערנומען נישט מיט דער לאַגע פון די יודען אין די בעזונדערע לענדער און מיט די מיטלען צו שיצען זייערע אָרטיגע פּאָזיציעס, נישט מיט'ן פּראָיעקט פון איטאַליענישען פּראָפעסאָר טעדעסקי וועגען שאַפען אַן אינטערנאַציאָנאַלע קאָנווענץ געגען אַנטיסעמיטיזם. אויף דעם אַלעם איז קיין צייט נישט געווען.

דאָס איינציגע און צענטראַלע פּראָבלעם, מיט וועלכען די קאָנפערענץ האָט זיך פערנומען, איז געווען די פראַגע וועגען צוגרייטען און צונויפרופען דעם אַלוועלטליכען יודישען קאָנגרעס. אין רעזולטאַט פון דער דעבאַטע איבער דער דאָזיגער פראַגע זענען אָנגענומען געוואָרען צוויי רעזאָלוציעס און א מאַניפעסט צום יודישען פאָלק, וואָס דאַרף אויסגעאַרבייט ווערען דורך דער געוועהלטער עקזעקוטיווע. די רעזאָלוציע וועגען צונויפרופען דעם יודישען וועלט-קאָנגרעס שטעלט פעסט זיין אידעאָלאָגישען יסוד: דער קאָנגרעס דאַרף אויסדרוקען דעם ווילען און די שטרעבונגען פון דעם נאַציאָנאַלען יודענטום, ער דאַרף זיך פערנעהמען מיט אַלע אָהן אויסנאַהם פּראָבלעמען פון יודישען לעבען און אין אַלע פאַל פון נויטווענדיגקייט דאַרף ער זיך שטעלען אין שוץ פון די בירגערליכע און נאַציאָנאַלע רעכט פון די יודען אין אַלע לענדער פון גלות, ווי אויך אין דער יודישער נאַציאָנאַלער היים. אויף דורכצופיהרען די וואַהלען צום קאָנגרעס איז אָנגענומען געוואָרען דער דעמאָקראַטישער פּרינציפּ פון געהיימע, אַלגעמיינע, דירעקטע און פּראָפּאָרציאָנעלע וואַהלען. עס ווערען אָבער צוגעלאָזט אויסנאַהמען דאָרט, וואו טעכנישע שוועריגקייטען ערלויבען נישט דורכפיהרען די וואַהלען לויט'ן דערמאָנטען יסוד. וואָס נוגע דעם טערמין, ווען דער קאָנגרעס דאַרף צונויפגערופען ווערען, איז בעשטימט געוואָרען, אַז דער ווייטסטער טערמין פון קאָנגרעס זאָל זיין דאָס יאָהר 1934. לכתחילה האָט מען געטראַכט וועגען צונויפרופען דעם קאָנגרעס שוין אין פריהלינג פון קומענדיגען יאָהר, אָבער געגען דעם פאָרשלאָג איז אַרויסגעטרעטען די אַמעריקאַנישע דעלעגאַציע, ערקלערענדיג, אַז כּדי ווי געהעריג צוצוגרייטען די וואַהלען צווישען די יודען אין אַמעריקע, איז נויטיג א לענגערער טערמין. וועלענדיג אויסמיידען א קאָליזיע מיט'ן ציוניסטישען קאָנגרעס, וועלכער דאַרף פאָרקומען אין יאָהר 1933, האָט מען נישט געקאָנט אָננעהמען קיין אַנדערען טערמין ווי זומער 1934.

די פּאָליטישע רעזאָלוציע פּראָקלאַמירט דעם פּרינציפּ פון גלייכע בירגערליכע רעכט און די פרייהייט צו פלעגען און צו ענטוויקלען דאָס אייגענע נאַציאָנאַלע לעבען אין אַלע לענדער פון דער וועלט, אַלס אונצערשטערבאַרער פונדאַמענט פון דער מאָדערנער ציוויליזאַציע. אין דער הינזיכט פערלאַנגען די יודען די רעכט, וועלכע עס קומט די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען בכלל. עס איז פאַר קיינעם קיין סוד נישט, אַז א רייהע ערטער פון דער רעזאָלוציע זענען דירעקט געווענדעט געגען דעם היטלעריסטישען דייטשלאַנד און אין דעם זין איז די רעזאָלוציע רעדאַגירט געוואָרען.

דער פּראָיעקט פון פּראָפעסאָר טעדעסקי איז איבערגעגעבען געוואָרען דער אויסגעוועהלטער עקזעקוטיווע, וועלכע דאַרף דעם פּראָיעקט גענוי בעהאַנדלען און קומען ווען איהם מיט קאָנקרעטע פאָרשלאָגען.

אָט דאָס זענען אין אַלגעמיינע שטריכען די רעזולטאַטען פון דער גענפער קאָנפערענץ. עס קאָן אין פיל הינזיכטען זיך אויסווייזען, אַז די רעזולטאַטען זענען זעהר אָרימע און ענטשפּרעכען נישט די האָפנונגען, וואָס זענען אויף דער קאָנפערענץ געלעגט געוואָרען. אָבער דאָך קאָן מען דער קאָנפערענץ נישט אָפּזאָגען איהר גרויסע, ממש היסטאָרישע בעדייטונג. ווייל עס אונטערליגט נישט קיין ספק, אַז די אידעע פון צונויפרופען אַן אַלוועלטליכען יודישען קאָנגרעס האָט אַ דאַנק דער קאָנפערענץ אָנגענומען רעאַלע געשטאַלטען, און קאָן, נישט קוקענדיג אויף אַלע שוועריגקייטען, איינגיכען רעאַליזירט ווערען. ווייל די, וואָס האַלטען זיך דערווייל נאָך אין רעזערוו, קאָנען אונטערן איינפלוס פון די געשעהענישען, אַנדערש אָנהויבען צו קוקען אויף דער זאַך און ווערען הייסע אָנהענגער פון קאָנגרעס. דער אָפּקלאַנג, וועלכען די קאָנפערענץ האָט געפונען אומעטום, בעווייזט, אַז די ציוויליזירטע וועלט קוקט מיט אַכטונג און מיט סימפּאַטיע אויף די אָנשטרענגונגען פון יודישען פאָלק צו אָרגאַניזירען זיין זעלבסטשוץ. די אַכטונג פון דער וועלט וועט זיין פיל טיפער און גרעסער, ווען זי וועט שטעהן פאַר א יודישען קאָנגרעס, וואָס וועט האָבען דאָס רעכט צו [illegible] אין נאָמען פון די אַלע מיליאָ[illegible]

[illegible]

די יודען וואָס קומען אַרויס פון די „שאַבאַסובקעס"

דר. יעקב וויגאָדסקי וואָרענט פאַר די סכנות פון דער נישט-יודישער שול

אין דער ווילנער פּרעסע האָט דער עלטער און פערדינסטפולער יודישער עסקן ד"ר יעקב וויגאָדזקי אָפּגעדרוקט אַן אַרטיקעל-אַפּעל וועגען די יודישע שולען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פאַרשטעהענדיגען שול-יאָהר. ברענגענדיג דעם אַרטיקעל פון חשוב'ען מחבר בעמערקען מיר, אַז אונזער שטעלונג אין דער שול-פראַגע האָבען מיר נישט איין מאָל אויסגעדריקט: מיר זענען פאַר א יודיש וועלטליכער שול מיט דער יודישער אונטערריכטשפּראַך.

דער מהות פון איגליכען פאָלק, די נשמה פון א פאָלק איז זיין קולטור. יעדער דור נעהמט איבער פון דעם פאָריגען דור זיין קולטור, וואָס ענטהאַלט אין זיך אַלץ, וואָס דאָס פאָלק האָט פאַר זיין גאַנצען עבר געשאַפען, בעסערט זי אויס און גיט זי איבער דעם קומענדיגען דור. אזוי ציהט זיך די גילדענע קייט פון א נאַציאָנאַלער קולטור.

רייסט זיך די דאָזיגע קייט איבער, ווען א פאָלק הערט אויף צו שאַפען נאַציאָנאַל-קולטורעלע ווערטען, רייסט זיך איבער דער שנור פערל פון פאָלקס-קולטור: די פערל שיטען זיך פונאַנדער אין אַלע זייטען — קיין שנור פערל איז מעהר נישטאָ. דאָס פאָלק שטאַרבט אָפּ.

דאָס יודישע פאָלק האָט איבערגעטראָגען אין משך פון טויזענדער יאָהר די גרעסטע עינויים קשים, די גרעסטע פערפאָלגונגען און די ערגסטע צרות נאָר צוליב זיין קולטור, מיט וועלכער דאָס פאָלק האָט זיך נישט געקענט און נישט געוואָלט שיידען! אין דעם דאָזיגען קאַמף פאַר אַן אייגענער קולטור האָט זיך אויסגעשמידט דער אייזערנער ווילען און דער ריזיגער גייסטיגער כּוח, אויף וועלכע יודען האַלטען און דערהאַלטען זיך.

די אייגענאַרטיגקייט פון א פאָלקס-קולטור גייט אריבער פון די עלטערן צו די קינדער דער עיקר דורך דעם חנוך, דורך דעם לערנען און דערציהען אין דער שול.

דעריבער איז פאַר אונז, יודען, די שול, וואו אונזערע קינדערלעך לערנען זיך — א טייער און הייליגער אָרט: דאָס וואָס דער חנוך קריצט אויס אין דער עמפּפינדליכער קינדערישער נשמה, דאָס פערבלייבט אין איהר. פערבלייבט אויף שטענדיג. ווילען יודען אויסקריצען אין דער נשמה פון זייערע קינדער א טיפע ליבע און א מסירת-נפשדיגע איבערגעבענקייט צו זייער פאָלק, מוזען זיי זייערע קינדער שיקען אין אַזאַ שול, אין וועלכער דער למוד און די דערציהונג איז צוגעפּאַסט און פּסיכיש אָנגעשטעלט דערויף.

די דאָזיגע שולען זענען יודישע שולען, ד. ה. שולען מיט דעם לערן-לשון יודיש און העברעאיש. די דאָזיגע לשונות זענען די טרעגער פון דער אַלטער און אַלט-נייער יודישער קולטור. אין זיי וועט זיך קיין יודיש קינד נישט אָנשטויסען אָן אויסדרוקען פון שנאה צו יודען, אָהן ליגענס, בלבולים און זלזולים אויף יודען. אין די דאָזיגע שולען קען אַ יודיש קינד נישט דערצויגען ווערען און אויסוואַקסען מיט געפיהלען פון שנאה און פעראַכטונג צו זיין פאָלק און צו זיינע עלטערן!

לערנען זיך יודישע קינדער נישט אין יודישע שולען, נאָר אין שולען מיט אַ לערן-לשון פון אַן אַנדער פאָלק, טראָגען זיי אַרויס פון דאָרטען אין א קלענערער אָדער א גרעסערער מאָס פעראַכטונג צו זייער יודישען פאָלק. און וואָס איז אפשר נאָך א סך וויכטיגער — די יודישע קינדער בעקומען דאָרטען נישט קיין שום השגה פון זייער נאַציאָנאַלער קולטור! אין פּוילען, למשל, זענען די „פּוילישע שולען פאַר יודישע קינדער" אָדער די „שבתובקעס", ווי מען רופט זיי ביי אונז, נאָר קורצע איבערגאַנגס-שולען צו די ריין-פּוילישע: אין א קורצער צייט נאָך זייער גרינדונג „קאָמאַסירט" מען זיי מיט די געוועהנליכע פּוילישע שולען, פון וועלכע מען וואַרפט אַרויס דעם שבת, די מישטיינס געזאָגט „יודישע למודים" און דעם יידישען לעהרער!

די „שבתובקעס" זענען שמד-שולען אין דעם פולן זינען פון וואָרט: זיי פיהרען זייערע תּלמידים צו דעם נאַציאָנאַלען און רעליגיעזען שמד!

פון די דאָזיגע שולען וואַקסען אויס יודען, וואָס האָבען פיינט יודען, וואָס שעמען זיך מיט יודען און שעמען זיך מיט זייער טאַטע-מאַמען! אזוי ווי די דאָזיגע יודען זענען דאָך פאַקטיש בעגרעניצט אין זייערע רעכט נישט ווייניגער, ווי אַלע יודען, בעקומען זיך דאָ יודען וועלכע אי פּאָליאַקען, אי יודען פייאַכטען על פּי רוב און וועלכע ווייזען אַזוי אָפט אַרויס א נטיה צו פערקויפען יודען... פערשאַלטענע, אומגליקליכע מענשען זענען דאָס!

יודען! ווילט איהר אייערע קינדער ארויסראַטעווען פון אַן אומגליק, שיקט זיי נאָר אין די יודישע שולען! נעהמט זיי אָפּ פון די „שבתובקעס" און שיקט זיי אין אונזערע פאָלקס-שולען!

יודען! מאַכט אייערע קינדער נישט צו חרפּה און צו שאַנד!

יודען! לאָזט נישט אייערע קינדער געהען אין די שמד-שולען! לאָזט זיך נישט איינשרעקען פון דעם שרעקליכען קריזיס. וועלכען מיר לעבען איצט איבער: מיר האָבען שוין איבערגעלעבט פיל שרעקליכערע קריזיסען און מיר זענען נישט אונטערגעגאַנגען, ווייל מיר האָבען געהאַט דעם אויסשלאַק דערצו פון יודישען חנוך, פון דער יודישער שול!

יודען! טראַכט מכּוח דעם עתיד פון אייער פאָלק!

„צוקער קרעפטיגט", אָבער וועמען?

דער געברויך פון צוקער אין פּוילען פערשווינדט כמעט

אַלעמען אין פּוילען איז בעקאַנט די אונגעהויערע רעקלאַמע, וואָס ווערט אין לאַנד געפיהרט אונטער'ן לאָזונג: צוקער קרעפטיגט! אומעטום, וואו נאָר מ'קעהרט זיך און מ'ווענדט זיך קאָן מען געפינען א פּלאַקאַט, געוועהנליך זעהר קינסטלעריש אויסגעפיהרט, וואָס רופט די בעפעלקערונג צו געברויכען, וואָס מעהר צוקער, ווייל צוקער איז דאָס בעסטע דערנעהרונגס-מיטעל. די רעקלאַמע-קאַמפּאַניע פיהרען נאַטירליך די, וועלכע זענען פּעראינטערעסירט אין גרויסען געברויך פון צוקער, די צוקער-פּראָדוצענטען. וועגען דער דאָזיגער אונגעהויערער רעקלאַמע-קאַמפּאַניע לטובת דעם געברויך פון צוקער שרייבט דער „ראָבאָטניק":

עס איז שווער באמת צו געפינען אַנדערע צוויי ווערטער, וואָס זאָלען ענטהאַלטען אַזוי פיל חוזק, צוויי זיסע ווערטער, אין וועלכע עס זאָל ס'זאָל ליגען אַזוי פיל ביטערקייט.

וועמען אייגענטליך קרעפטיגט עס דער צוקער? אַפילו דעמאָלט, ווען עס איז נישט געווען קיין קריזיס, האָט דער צוקער נישט בעקאַנט קרעפטיגען די אַרבייטענדיגע מאַסען, ווייל דער פּרייז פון צוקער איז אויסערגעוועהנליך אַרויפגעשרויפט און ענטשפּרעכט לחלוטין די פערדינסטען פון אָט די מאַסען. א קילאָ שמוציגער, נאַסער פאַרין קאָסט אין דעטאַל-האַנדעל 1 זל. 60 גר. ווייניג איז פערהאַן אַרבייטער- און פּויערים-פאַמיליעס, וואָס קאָנען זיך ערלויבען אויף אַזאַ אויסגאַבע און צוקער ווערט ביי די מאַסען א לוקסוס אָדער הערט אויף איינגאַנצען געברויכט צו ווערען.

צווישען די אייראָפּעאישע מלוכות איז פּוילען דאָס לאַנד, וואו עס ווערט כמעט צום ווייניגסטען געברויכט צוקער (אויף א קאָפּ פון דער בעפעלקערונג פאַלט אויס א יאָהר עפּעס מעהר פאַר פיר קילאָ א יאָהר) דאָס הייסט, אַז דער געברויך פון צוקער אין פּוילען פערשווינדט כמעט אינגאַנצען.

און אין פּוילען דאַרף דאָך צוקער זיין זעהר ביליג. מיר האָבען אייגענע צוקער-פאַבריקען, אייגענעם רויה-שטאָף, ביליגע אַרבייטס-קראַפט!

די טייערקייט פון צוקער נעהמט זיך דערפון, וואָס ער ווערט צומייסטענס פּראָדוצירט אויף עקספּאָרט. אין אויסלאַנד ווערט פּוילישער צוקער פערקויפט פאַר א נישטיגען פּרייז, פאַר גראָשענס און די פערלוסטען, וואָס ווערען געליטען דורך די פּראָדוצענטען ביים עקספּאָרט, שלאָגען זיי זיך אויס אויפ'ן אינערליכען מאַרק. וואָס גרעסער עס זענען די פערלוסטען אין אויסלאַנד, אַלץ טייערער איז צוקער אין לאַנד. פּוילען קרעפטיגט מיט צוקער די אַנדערע לענדער. אויב מען זאָל נעהמען אין אַכט, אַז נישט קוקענדיג אויף די פערלוסטען ביים עקספּאָרט, האָבען דאָך די צוקער-פאַבריקאַנטען ריזיגע פערדינסטען, אַז אַפילו אין דער צייט פון קריזיס גיט די באַנק פון די צוקער-פּראָדוצענטען גרויסע דיווידענדען, דאַן איז לייכט צו בעגרייפען ווי ווייט די בעפעלקערונג אין פּוילען ווערט אויסגענוצט.

די צייטונג ווייזט ווייטער אָן, אַז אין דער צייט, ווען אַנדערע אַרטיקלען פון ערשטען געברויך לאָזען אַראָפּ פון די פּרייזען, בלייבען די פּרייזען פון צוקער אויף דער זעלבער הויך. פערקעהרט, מען שמועסט אַפילו וועגען העכערען די פּרייזען פון צוקער. אָט אַזאַ פּאָליטיק ווערט געפיהרט לטובת די צוקער-פאַבריקאַנטען, וועלכע בערייכערען זיך אויפ'ן חשבון פון דער בעפעלקערונג. אַן ענליכע פּאָליטיק ווערט אויך געפיהרט אויפ'ן געביט פון קויהלען און אַנדערע אַרטיקלען, וואָס זענען בעהערשט פון די קאַרטעלען.

יאָ, צוקער קרעפטיגט, אָבער נאָר די צוקער-פאַבריקאַנטען!

אונטער'ן צייכען פון קריזיס

פּראָלעטאַריזירונג פון אַריסטאָקראַטישען בודאַפּעשט

אין דער אונגאַרישער הויפּטשטאָט האָט דער עקאָנאָמישער קריזיס אַרויסגערופען איינציגע מערקווירדיגע ערשיינונגען, וועלכע האָבען בעוויזען זיך שוין צו סטאַביליזירען און צו ווערען אַלטעגליך. אַזוי, א שטייגער, האָט זיך אין די אַריסטאָקראַטישסטע האָטעלען און רעסטאָראַנען פערפעסטיגט די פּאָזיציע פון א בעשטימטען מעניו אויף מיטאָג, בעת ביז נישט לאַנג האָט זיך דאָס גערעכענט פאַר א סימן פון שלעכטען טאָן. איצט שעמען זיך נישט צו נעהמען אין די הענט אַריין דעם מעניו אַפילו פאַרשטעהער פון די רייכע קלאַסען, מיטאָג אָדער אָווענדברויט „אַ לא קאַרט" ווערט אַלץ מעהר און מעהר פערגעסען. דאָס איז אַ לוקסוס, וועלכען עס קענען זיך אין אונזער צייט ערלויבען נישט פיל מענשען. אָבער אַפילו דער, וואָס קען זיך עס ערלויבען, ערלויבט זיך עס נישט; קיינער איז נישט זיכער מיט'ן מאָרגען. עס איז אַ צייט, ווען טאַסילאָ פעסטעטיש פערקויפט פאַר א פּיערטעל מיליאָן פּענגע זיין וואונדערשעהנעם פּאַרק, וואָס ריגעלט אַרום זיין בודאַפּעשטער פּאַלאַץ. אין דעם דאָזיגען פּאַרק קאָן אַ פילם-געזעלשאַפט אַראָפּנעהמען בילדער פון דער נאַטור.

אין דער הינזיכט איז בודאַפּעשט אַן'אויסנאַהם פון אַנדערע שטעט אין אַנדערע לענדער. ביי אונז, אַ שטייגער, כאָטש די פּרייזען פון פּראָדוקטען זענען שטאַרק געפאַלען, צאָהלט מען פאַר מיטאָגען אַזוי ווי פאַר אַ יאָהרען. אין בודאַפּעשט קאָסט איצט מיטאָגען און פריהשטאָגען אַ העלפט. די רעסטאָראַטאָרען לעגען דאָר נישט צו צום געשעפט, ווייל זיי האָבען די פּרייזען פערקלענערט נאָר אויף אַזוי פיל וויפיל עס קאָסט זיי ביליגער דער „רוי-שטאָף".

אַ מאָדנע פּובליקום בעזוכט איצט די בודאַפּעשטער רעסטאָראַנען. אין די בעסטע האָטעלען איז איינגעאָרדענט אַן'אַזוי גערופענע בירגערליכע אָפּטיילונג. מיט אַנדערע ווערטער, די דירעקציע פון האָטעל זאָגט: „קומט נאָר אַריין, שרעקט זיך נישט פאַר'ן גרויסאַרטיגען נאָמען פון האָטעל; איהר וועט דאָ קריגען פאַר 2 פּענגע אַ פּרעכטיגען מיטאָג און נאָך פאַר 50 העלער אַן אָווענטברויט, דערביי וועט איהר האָבען מוזיק פון א פּרעכטיגען ציגיינער אָרקעסטער נאָר פאַר אַ פּאָר העלער"...

און דאָס בירגערליכע פּובליקום פאָלגט. פון זינט עס זענען איינגעפיהרט געוואָרען די מעניו-מיטאָגען האָט זיך די צאָהל בעזוכער אין די רעסטאָראַנען בעדייטענד פערגרעסערט.

אויפ'ן ברעג פון דונאַי שטעהט דער פּרעכטיגסטער האָטעל פון שטאָט. די פּרייזען זענען דאָרט געווען אַזוי אַרויסגעשרויפט, אַז נאָר אויסדערוועהלטע פון דער געלד-אַריסטאָקראַטיע האָבען זיך געקענט ערלויבען דעם לוקסוס דאָרט אָפּצועסען אַ מיטאָג. איצט עסען דאָרטען בעאַמטע, דאָקטוירים, אַדוואָקאַטען, פאַרשטעהער פון דער מיטעלער בורזשואַזיע. דער דאָזיגער האָטעל האָט אָבער אויך פערבעהאַלטען אַ שטיקעל פון'ם פריהערדיגען. אַן'אַריסטאָקראַטישע טעראַסע, וועלכע ווערט בעזוכט פון אויסדערוועהלטע, וואָס ווילען זיך נישט צוזאַמענמישען מיט'ן המון, קיין שום אונטערשיד איז די שפּייזען, וועלכע מען דערלאַנגט זיי, איז נישט פאַרהאַן, עס איז אַן'אונטערשיד נאָר אין די פּרייזען און אינם פּובליקום, צווישען וועלכע זיי געפינען זיך.

אין דער אַריסטאָקראַטישער אונגאַרישער הויפּטשטאָט געפינען זיך אָבער נישט ווייניג מענשען, וועלכע האַלטען אַז די פּראָלעטאַריזאַציע פון די בודאַפּעשטער האָטעלען און רעסטאָראַנען האָבען אויך אַ שלעכטע זייט: אַ קליינער קאָמערסאַנט פון אַ ווייטערען ראַיאָן, פאַר וועלכען דער גרויסאַרטיגער רעסטאָראַן איז ביז איצט געווען אַ נישט דערגרייכבאַרער אידעאַל, קומט זיך איצט רוהיג צוגעהן אין דעם דאָזיגען רעסטאָראַן מיט אַלע זיינע קינדערלעך, מיט'ן ווייב און שוויגער. עס איז פערשוואונדען די אַמאָליגע אַריסטאָקראַטישע שטילקייט פון די דאָזיגע רעסטאָראַנען. וואו די גוט אויסגעשולטע קעלנערס זענען שטילערהייט ווי געשווימען איבער די זאַלען. די איצטיגע בעזוכער פאָדערן ביי די אַריסטאָקראַטישע קעלנערס אַ דעמאָקראַטישע גלאָז קאַווע און דערצו נאָך מעהר שמאַנד און דאָס פינפטע שטיקעל צוקער, וואָס ווערט פערפאַלען אין טאַש ביי עמיצען...

הספּאָרט-בעוועגונג

וואַרשעווער „גוויאַזדאַ" אין לאָדז

שבת און זונטאָג האָט אין לאָדז געווײַלט די וואַרשעווער יודישע אַרבייטער-מאַנשאַפט „גוויאַזדאַ" די דערמאָהנטע מאַנשאַפט געהער צו דער וואַרשעווער „אַ"-קלאַס און האָט שוין פערענדיגט די מייסטערשאַפטס-שפּילען. לויט איהר לאַגע אין דער טאַבעלע פון דער וואַרשעווער „אַ"-קלאַס וועט „גוויאַזדאַ" וואַהרשיינליך בעקומען דעם מייסטער-טיטעל פון דער שטאָט וואַרשאַ!

דער וויזיט פון „גוויאַזדאַ" אין לאָדז האָט גאַנצמאָל בעוויזען, אַז די וואַרשעווער „אַ"-קלאַס שטעהט פיל נידריגער פון דער לאָדזער. דאָס האָט זיך אַרויסגעשטעלט גאָכ׳עם ווי פאָריגע וואָך איז געווען אין לאָדז „סקאָדאַ" און איצט „גוויאַזדאַ".

די יודישע אַרבייטער-מאַנשאַפט איז זעהר רעגאַמירט און האָט א נאָמען אין גאַנץ פּוילען. זי האָט אָבער, אַזוי ווי פאָריאָהרען, אויך איצט נישט אַרויסגעוויזען דאָס, וואָס מ׳האָט געקענט פון איהר ערוואַרטען.

איינער א ווייזלער האָט געזאָגט א גאַנץ גוט וואָרט: וואַרשאַ און קראַקאַ קענען נישט האָבען קיין גוטע „אַ"-קלאַס, ווייל די דאָזיגע שטעט האָבען צו דריי ליגע-קלובען. אין דעם דאָזיגען וויץ ליגט זעהר פיל אמת.

די דייטשע וואַסערבאַל-מאַנשאַפט, וועלכע האָט בעזיגט די יאַפּאַנישע אין דער אָלימפּיאַדע

„מכבי" (לאָדז) — „גוויאַזדאַ" 2:4

שבת איז אויפ׳ן פּלאַץ פון וו. ק. ס. פאָרגעקומען דער מעטש צווישען די וואַרשעווער געסט און דעם לאָדזער „בע"-קלאַסיגען „מכבי", וועלכער געהט צו צו דעם פינאַל פון „בע"-קלאַס. דער דאָזיגער מעטש איז אונערוואַרט, הגם פערדינט אויסגעפאַלען לטובת „מכבי", וועלכע בעזיגט שוין די צווייטע וואַרשעווער „אַ"-קלאַסיגע מאַנשאַפט.

דער מעטש האָט געהערט צו די אינטערעסאַנטסטע אין סעזאָן און מען מוז זאָגען, אַז מכבי האָט איבערגעשטיגען איהר געגנער אין אַלע הינזיכטען, הגם אין דער ערשטער העלפט האָט מכבי געשפּילט מיט עטליכע רעזערוו-שפּילער, אויפ׳ן מעטש האָט מען זיך געקענט איבערצייגען, אַז דער ניוואָ פון וואַרשעווער „אַ"-קלאַס געהער נישט צו די העכסטע. באַלד אין די ערשטע מינוטען פון שפּילען האָט מכבי דערגרייכט 2 גאָלען. „גוויאַזדאַ" קומט אָבער באַלד צו זיך און ס׳געלינגט איהר ביז דער העלפט אויסצוגלייכען.

נאָך דער העלפט ווערט „מכבי" פערשטאַרקט מיט פּ׳מערצנצענבלומען און פרענקלען. אין די ערשטע מינוטען האָט „גוויאַזדאַ" די איבערמאַכט, אָבער שפּעטער „בצזעצט" זיך מכבי אויף דער העלפט פון די געסט. די לעצטע צוויי זיגרייכע גאָלען פאַר „מכבי" פאַלען אין סאַמע סוף פון שפּילען דורך סינאַדערקע און שמייניאַקן.

ריכטער ה׳ פידלער. פּובליקום איבער 1000 מענשען.

„גוויאַזדאַ" — ווידזעוו 2:2

די געסט האָבען נישט געוואָלט אַרויספאָרען פון לאָדז מיט צוויי פערשפּילטע מעטשען און דעריבער זענען זיי צוגעטרעטען צום מעטש מיט „ווידזעוו" מיט דער פולער מאָס אַמביציע און ווילען צום זיגען. וואָלטען זיי אפשר אָנגעטראָפען אויף א שוואַכערען געגנער, וואָלט דער זיג זיכער געהערט צו די געסט. זיי האָבען אָבער געשפּילט מיט דעם לאָדזער וויצע-מייסטער ווידזעוו, וועלכער האָט לעצטענס אַרויסגעוויזען א זעלטענע פאָרם און אָפּגעהאַלטען אין לאָדז כסדרדיגע גרויסע נצחונות. דעם רעמי-רעזולטאַט וואָס „גוויאַזדאַ" האָט דערגרייכט מיט „ווידזעוו" האָט זי עטוואָס רעהאַביליטירט פון דער שבת׳דיגער מפּלה. דער מעטש האָט זיך בעענדיגט מיט א רעזולטאַט 2:2.

פערענדיגט די מייסטערשאַפטס-שפּילען אין לאָדזער „אַ"-קלאַס

ל.ט.ס.ג. — מייסטער; פּ.ט.צ. פאַלט אַראָפּ אין „בע"-קלאַס

שבת איז פאָרגעקומען דער לעצטער מעטש ווע׳ען דער מייסטערשאַפט פון „אַ"-קלאַס אין לאָדזער קרייז. די קאַמפּען זענען היי־יאָהר נישט געווען אַזוי פערביטערט ווי אין פערגאַנגענעם יאָהר, ווייל „ל.ט.ס.ג.", וועלכער האָט גלייך אָנגעהויבען צו פיהרען אין דער טאַבעלע האָט נישט געהאַט קיין ענטשפּרעכענדען קאָנקורענט, ערשט אין דער לעצטער צייט האָט „ווידזעוו" אָנגעהויבען צו יאָגען, ס׳איז אָבער שוין געווען צו שפּעט. „ל.ט.ס.ג." האָט קיין איין מעטש נישט פערשפּילט, אַרויסגעפאַלען פון „אַ"-קלאַס איז די פּאַביאַניצער „פּ.ט.צ.", וועלכע געהער צו די עלטסטע פוסבאַל-קלובען אין „אַ"-קלאַס.

דער אונגאַרער געאָרג פּילער

האָט בעזיגט אויף דער אָלימפּיאַדע אין פעכטען

שליינקאַמפּער און קאַמפּע

האָבען דערגרייכט די אייראָפּעאישע מייסטערשאַפט אין באָקס

ווידזעוו — הכח 0:6

דאָס איז געווען דער לעצטער מייסטערשאַפטס-מעטש אין היי־יעהריגען סעזאָן, איידער ס׳הויבען זיך אָן די צווישען-קרייז פינאַל-קאַמפּען, הכח איז צוגעטרעטען צו דעם מעטש מיט א שטראָפּבאַרע פערנאַכלעסיגונג, ווי בכלל אין די לעצטע מעטשען. „הכח" איז אַרויסגעטרעטען מיט מעהר ווי א העלפט רעזערוו-שפּילער און דעריבער געליטען אַזא אונגעהויערע מפּלה, לאָזענדיג זיך פּאַגראָמירען פון „ווידזעוו" אין א פערהעלטניש פון 0:6.

דער רעזולטאַט פון די היי־יעהריגע מייסטערשאַפטס-קאַמפּען איז פאַר „הכח" נישט געווען קיין לויבענסווערטער. די פאָרם און דיסציפּלין פון דער מאַנשאַפט איז געפאַלען פון מעטש צו מעטש און „הכח" האָט צום סוף פערלוירען אויך דאָס פּובליקום, וואָס איז שוין צוגעצויגען געוואָרען צו גרעסערע ספּאָרט-אימפּרעזען.

די ערשטע מעטשען וועגען אַריינגעהן אין „אַ"-קלאַס

די קומענדיגע וואָך קומען שוין פאַר די ערשטע פינאַל-מעטשען וועגען אַריינגעהן אין „אַ"-קלאַס. צו די פינאַל-קאַמפּען שטעלען זיך פאָלגענדע מאַנשאַפטען: פּראָסנאַ (קאַליש) לעכיאַ (טאָמאַשאָוו), קרושענדער (פּאַביאַניץ) און מכבי (לאָדז).

ל.ק.ס. פּוילישער מייסטער אין „שטשיפּיאָרניאַק"

שבת איז פאָרגעקומען די דריטע און ענטשיידענדע בעגעגניש צווישען ל.ק.ס. און טריומף וועגען דער פּוילישער מייסטערשאַפט אין „שטשיפּיאָרניאַק". דעם מעטש האָט געוואונען ל.ק.ס. אין פערהעלטניש פון 2:3 און נאָמינירט געוואָרען אַלס מייסטער.

ראַדאָמסקער פּאָליציי-קלוב

לייכטאַטלעטישער מייסטער פון די פון די פּאָליציי-קלובען אין לאָדזער וואָיעוואָדזטווע

אין פּיעטריקאָוו איז נעכטען פאָרגעקומען א לייכטאַטלעטישער מעטש צווישען די פּאָליציי-אישע קלובען אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע. צו די פערמעסטונגען האָבען זיך געשטעלט 9 פּאָליצייאישע קלובען. אין דער אַלגעמיינער פונקטאַציע האָט דאָס ערשטע אָרט פערנומען דער פּאָליצייאישער קלוב אין ראַדאָמסק דאָס צווייטע אָ׳ט — לאָדז, דאָס דריטע — טאָמאַשאָוו.

ציקליסטיק

דער ציקליסטען-לויף לאַסק-וואַדלעוו וואָס איז איינגעאָרדנעט געוואָרען דורך דעם ציקליסטען פערא״ן „רעקאָרד" האָט געוואונען האַפּשניידער ל. ק. ס.

דעם לויף אויף 30 קילאָמעטער ראָס פון ל. ק. ס.

דעם לויף אויף 20 קילאָמעטער-קאָוואַלטשיק פ. ט. צ. דאָס צווייטע אָרט-וויינבאַך „הכח".

דעם 15 קילאָמעטער-לויף-שוויענטעק פון רעקאָרד.

דעם 100-קילאָמעטער-לויף פון „ווימאַ"

„ווימאַ" האָט איינגעאָרדענט דעם לויף פאַר ציקליסטען פון קלוב אויף א שטח פון 100-קילאָמעטער, דעם לויף האָט געוואונען קלאַס אין 3 שעה, 26 מינוט און 16 סעק.

ווער ס׳האָט נישט די מלוכהשע ספּאָרט-אָפּצייכנונג

וועט נישט געניסען פון סיין באַהן-הנחות

דער לייטער פון מלוכהשען-אַמט פאַר פיזישע ערציהונג טיילט מיט, אַז אויף דער צוקונפט וועט ער נישט געבען קיין באַהן-הנחות די דאָזיגע קלובען, וועמענס מיטגלידער ס׳וועלען כאָטש אין 50 פּראָצענט נישט האָבען די מלוכהשע ספּאָרט-אָפּצייכנונג.

דעריבער איז כדאי אָנצוווייזען, אַז פּרובען אויף צו דערגרייכען די מלוכהשען ספּאָרט-צייכען ווערען אַדורכגעפיהרט יעדען מאָנטאג און מיטוואָך אויפ׳ן פּלאַץ פון וו. ק. ס. דורך דעם „אַשראַדעק".

די פראַנצויזישע פליהערין מאַריז הילף האָט געשלאָגען דעם וועלט-רעקאָרד אין פליהען אין דער הויך.

גרויסע יודישע פערמעסטונגען

פון לייכטאַטלעטיק און ספּאָרט-שפּילען אין קעניגסהיטע

לאָדזער "מכבי" האָט צו די דאָזיגע פערמעסטונגען אַרויסגעשיקט 38 פּערזאָן

אין קרולעווסקאַ הוטאַ זענען נעכטען פאָרגעקומען גרויסע פערמעסטונגען פון לייכטאַטלעטיק און ספּאָרט-שפּילען פון די יודישע קלובען פון גאַנץ פּוילען. די דאָזיגע פערמעסטונגען זענען איינגעאָרדענט געוואָרען דורך דעם „מכבי" פון קרולעווסקאַ און זענען געווען א מאַניפעסטאַציע פון ראַציאָנעלען ספּאָרט-טרייבען פון די יודישע ערנסטע ספּאָרט-פעראיינען.

צו די פערמעסטונגען האָבען זיך געשטעלט: מכבי (קרולעווסקאַ הוטאַ), הכח (בענדין), מכבי (בויטען), הכח און מכבי (ביליץ), מכבי (סאָסנאָוויץ), דרור (לעמבערג), יודישער ספּאָרט און טורן-פעראיין (פּשענסטאָכאָוו) און דער לאָדזער „מכבי".

וועלכער איז אַרויסגעפאָהרען מיט אַנ׳עקספּעדיציע פון 38 פּערזאָן אונטער דער אָנפיהרונג פון ה זיידלער.

די פערמעסטונגען זענען געשטאַנען אויף א הויכער מדרגה. די לאָדזער לייכטאַטלעטען האָבען פערנומען אין דער אַלגעמיינער פונקטאַציע דאָס ערשטע אָרט. אויך אין ספּאָרט-שפּילען האָבען זיי אָפּגעהאַלטען נצחונות אין קוישבאַל פאַר מענער און קויש באַל פאַר פרויען.

ליגע-מעטשען אין לאַנד

פּאָלאָניאַ - קראַקאָוויאַ 2:2

ל. ק. ס. - 22 פּולס שעדלעץ 1:2

יודען וועלכע גלויבען אין שדים

און ווארטען יעדען שבת אויף אליהו הנביא

א מערקווירדיגע סעקטע יודען, וועלכע לעבען אין די ווילדע בערג פון קאווקאז. — קויפען זייערע ווייבער, פראווען ברית'ן און לאזען נישט ארויס קיין געווער פון די הענד

בלוטיגע נקמה

בלוטיגע, פערזענליכע נקמה איז זעהר שטארק ...ערשפרייט צווישען די בארג-מענשען. „בלוט מוז ...בגערייניגט ווערען מיט בלוט!" ציהען דעם קינ...ושאל אדער שיסען פון רעוואלווער פאר א בעליי...יגונג, איז איינע פון די לייכטסטע זאכען ביי די ...אגעסטאנער. דער גאנצער ספארט, אלע שפילע...ייען פון די בארג-מענשען בעשטעהט פון געברוי...ען דאס געוועהר אויף פערשידענע אופנים: שי...ען, ווארפען קונציג מיט שווערדען און מעסערס א.א.וו. דערביי ווערען מענשען נישט זעלטען פער...וואונדעט און גאנץ אפט אויך — גע'הרג'עט. אבער אפילו אויך אין א פאל, ווען איינער איז גע'הרג'...עט אדער פערוואונדעט געווארען צופעליג, אין די שפילערייען, אפילו דאן פערשוויגען אויך נישט די קרובים פון דעם געליטענעם. אין פאל, ווען איינער האט אומגעברן גע'הרג'עט א צווייטען, האט א רעכט ...צו נעהמען פאר דעם פערגאסענעם בלוט, קודם-כל ...דער עלטסטער זוהן פון דעם גע'הרג'עטען. אויב ...דער זוהן איז נאך יונג — דאן ערציהט מען אין איהם דעם געפיהל און דעם בעוואוסטזיין, אז ווען ער וועט אויסוואקסען, זאל ער נעהמען נקמה פאר ...דעם בלוט פון זיין פאטער. קיין דאגעסטאנער בע...טראכט נישט דעם חוב פון נקמה נעהמען, ווי א ...לאסט אדער אן'אונאנגענעהמליכקייט. אדרבה: ער ...זעהן און אלע ארומיגע בעטראכטען אלס א הייליגע ...פליכט און א פיוויליגע, וועלכע ער מוז דער...פילען. ווען איינער האט זיך נישט בענוצט מיט ...זיין רעכט צו נעהמען נקמה, ווערט ער פעראכטעט ...פון אלעמען. אפילו פרויען לאכען פון אזויגעם, — ...דאס ווערט פערעכנעט פאר דער גרעסטער בע...ליידיגונג...

ביי די בארג-יודען איז איינגעפיהרט, דאס ...נאך דעם מארד-פאל שיקען ארויס די קרובים פון ...דעם ערמארדעטען שלוחים אין אלע דערפער, וואו ...עס געפינען זיך די קרובים פון דעם מערדער, מיט ...א ווארנונג, אז זיי זאלען זיך היטען און זאלען זיין ...גרייט צו פערטיידיגען זיך פאר אן'אנפאל. דאן ...קלויבען זיך צונויף די קרובים פון דעם מערדער ...אלע אינאיינעם און ווארטען מיט געוועהר אין די ...הענד אויף דעם אנקומען פון די קרובים פון דעם ...ערמארדעטען. זיי ווארטען אזוי דריי טעג נאכא...נאנד. און אויב יענע האבען דורך דער צייט, ד. ...ה. דורך די דריי טעג, גארנישט געטאן, רופט דער ...עלטסטער פון דעם דארף אדער פון דער שטאדט ...ביידע צדדים צוזאמען צו שליסען שלום. דער מער...דער בעצאהלט דעמאלט א בעשטימטע סומע צו דער משפחה פון דעם ערמארדעטען. נאכדעם קומען צוגעהן די קרובים פון דעם מערדער אין דעם הויז פון ערמארדעטען, און פאלען אויף די קניה און בעטען מחילה פון די אבילים. די לעצטע זענען זיי מוחל, און פון דעם מאמענט אן ווערט דער מערדער פערעכנעט אלס א נאהענטער קרוב פון דער משפחה פון דעם ערמארדעטען, און קיינער טאר איהם קיין בייז נישט טאן.

אזעלכע אבמאכען צווישען צוויי פאמיליעס, אין פאלען פון מארד, זענען אויך געווען לעגאל גילטיג פאר אלע געריכטען אין די צארישע צייטען. אויב דער מערדער איז געווען ארעסטירט, איז נאך אזא מין שלום-אבמאך דער מערדער בעפרייט געווארען. אויך יעצט, אונטער דעם סאוויעטישען רעזשים, זענען אכציג פראצענט פון אלע מארדען און ערנסטע פערוואונדונגען דער רעזולטאט פון פערזענליכער נקמה.

אט דער מנהג פון בלוטיגער נקמה איז פערבליבען פונקט אזוי ווי ער איז געווען מיט טויזענדער יאהרען צוריק, ווען פערשידענע שבטים האבען געפיהרט א שטענדיגע מלחמה צווישען זיך פאר א בעליידיגונג אדער פאר א מארד. אזעלכע מלחמות פלעגען זיך ציהען פון דור צו דור, ביז איין שבט אדער דער צווייטער איז איינגאנצען אויסגע'הרג'עט געווארען.

די לאגע פון דער יודישער בארג-פרוי

די לאגע פון דער יודישער פרוי אין דאגעסטאן איז גענוי די זעלבע, ווי פון די איבריגע פעלקער פון מזרח. דער אונטערשיד ווארט זיך נאר פון דעם, ווי ווייט דאס ארט וואו די פרוי געפינט זיך איז פון א שטאדט: וואס ווייטער פון דער שטאדט, אלץ ענגערער און פינסטערער איז די לאגע פון דער פרוי, וואס נעהנטער—אלץ בעסער. די פרויען אין דארף טאן כל עבודת פרך. אויסער קינדער האבען,—וואס איז ביי זיי א זעהר אפטע דערשיינונג—און אויסער ארבייטען אין הויז און אין פעלד, וועבען זיי לייווענט און טוך פאר זייערע קליידער, שטריקען טעפיכער וכדומה, און האלטען אויס דעם מאן מיט כל-טוב. די שטעטישע ווייבער פיהרען שוין א לעבען פון פוסט-און-פאסטעווען, זיי פיהרען א מין הארעם-לעבען: זיי דארפען זיך נאר פוצען פאר'ן מאן, האבען וואס מער קינדער און חלילה נישט ווייזען זיך פאר פרעמדע מענער...

בכלל איז דאס לעבען פון דער פרוי אין דאגעסטאן איינגאנצען אבהענגיג פון איהרע נאהענטסטע: ביז צו דער חתונה איז זי איינגאנצען אין רשות פון איהר פאטער און פון די ברידער. נאך דער חתונה געהט זי איבער אין רשות פון דעם מאן און זיין משפחה. יעדער פון זיי פרווארט און פאדערט פון איהר בעדיענט צו ווערען.

אין דער פראגע פון אויסקלויבען זיך א חתן, איז דאס בארג-מיידעל איינגאנצען רעכטלאז, אזוי ווי עס וואלט זיך גארנישט געהאנדעלט וועגען איהר. שידוכים ווערען געשלאסען פון די מחותנים, פון חתן-כלה'ס פאטער. אפילו די מוטערס פון ביידע צדדים טארען זיך נישט אריינמישען אדער זאגען א דעה. די פערהאנדלונגען וואס ווערען געפיהרט צווישען די מחותנים בעשטעהט נאר אין דעם דינגען זיך וועגען „קאלין" (נדן), וואס דעם חתנ'ס צד דארף צאהלען צו דער כלה'ס פאטער.

די בארג-יודען האלטען נישט פון „חרם דרבנו גרשם", וועלכער פערבאט פיעל-ווייבעריי. עס זענען נישטא קיין יודען אין דאגעסטאן, וועלכע זאלען אויפהאלטען גאנצע הארעמס מיט ווייבער, אבער צו צוויי-דריי ווייבער האט יעדער באלעבאטישער יוד. די ווייבער וואוינען אין בעזונדערע צימערען אבער אלע אונטער איין דאך. נאר א גאר רייכער יוד האלט זיינע ווייבער אין בעזונדערע שטיבלעך. די פרויען טארען זיך נישט ווייזען פאר מענשען, וועלכע קומען אריין אין הויז, זיי מוזען זיך שטענדיג געפונען אין זייער בעזונדערער טייל פון הויז. די קינדער פון די פערשידענע ווייבער ווערען געהאלטען צוזאמען — די יונגלעך בעזונדער און די מיידלעך בעזונדער. עס ווערט שטארק אכטונג געגעבען, אז ברידערלעך און שוועסטערלעך זאלען זיך נישט שפילען צוזאמען. ביז א געוויסען עלטער איז די קינדער אויך פערבאטען צו זיין ביי וועלכע עס איז שמחות אדער הוליאנקעס.

פון קינדוויין אויף, אלזא, ווערט אין דער פרוי דערשטיקט יעדעס געפיהל פון זעלבסטווירדע אדער אין וועלכען נישט איז זין גלייכקייט מיט דעם מאנספערשוין. די פרוי וואקסט דעריבער אויף און פערבלייבט א דערשלאגענע, שעמעוודיגע, פאנאטיש אומוויסענדע און אבערגלויביגע בעשעפעניש, וועלכע האט מורא פאר דער ליכטיגער שיין.

ווי ביי אלע מזרח-פעלקער אזוי אויך ביי די בארג-יודען אין דאגעסטאן איז איינגעפיהרט, אז דער מאן קויפט זיין פרוי פאר א פרייז לויט איהר יחוס און לויט איהר שעהנקייט. דאס, וואס ביי אונז הייסט נדן, וואס די כלה צאהלט צום חתן, הייסט ביי זיי „קאלין", וואס דער חתן צאהלט פאר דער כלה צו איהר פאטער.

און כאטש דאס פיעל-ווייבעריי איז נאך ווייט פערשפרייט צווישען די בארג-יודען, געפינען זיך דארט אבער א היבש ביסעל אלטע בחורים, וועלכע זענען פערזעסען געווארען נאר דערפאר, וואס זיי האבען נישט צו צאהלען קיין קאלין פאר עפעס א רעכטע כלה. ווען מען זאל נאך בעטראכטען, אז אויף א פערזעסענעם בחור קוקט מען דארט מיט גרויס אום-חן, ווי אויף א מענשען, וועלכער איז נישט ווערט דעם כבוד צו טראגען געוועהר'—דעם אומפערמיידליכען קינדושאל און רעוואלווער — און א „פאפאכע" — א גרויס היטעל געמאכט פון שעפסענע פעלכלעך, קען מען זיך משער זיין, אז צו פערזיצען אן'אלטער בחור איז נישט פיעל בעסער ווי ביי אונז—נישט דא געדאכט—צו פערזיצען אן'אלטע מויד... די אורזאך, ווי געזאגט, איז אויך דיזעלביגע: ביי אונז נדן, און דארטען — קאלין...

היינט צו טאג, אונטער'ן סאוויעטישען רעזשים, האט זיך די לאגע פון פיעל-ווייבעריי נאר אויף אזוי פיל געענדערט, אויף וויפיל די בעפעלקערונג איז שטארק פעראָרימט געווארען און מען קען זיך פשוט נישט פערגינען אזא לוקסוס פון קויפען און אויסהאלטען עטליכע ווייבער. דעריבער איז טאקע דאס פיעל-ווייבעריי א היבש ביסעל פערקלענערט געווארען.

צוליב דער איצטיגער ארימקייט פון דער בעפעלקערונג איז אויך פיעל אבגעשוואכט געווארען דער מנהג פון פער'קנס'ען קליינע קינדער: די אורזאך איז, וואס נאך אזא קנס מאל מוזען די עלטערן פון דעם חתן באלד נאך די תנאים ברענגען מתנות דער כלה און אויך קליידען זי ביז דער חתונה, וואס אין די איצטיגע צייטען ביי דעם שרעקליכען מהורה-הונגער אין דאגעסטאן איז עס גאר נישט קיין קליינינקייט.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלביאנא 4, טעל. 90-216
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
צוריקגעקעהרט.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5-9 אוונט.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

נאכ'ן דערשטיקען דעם אויפשטאנד אין שפאניען

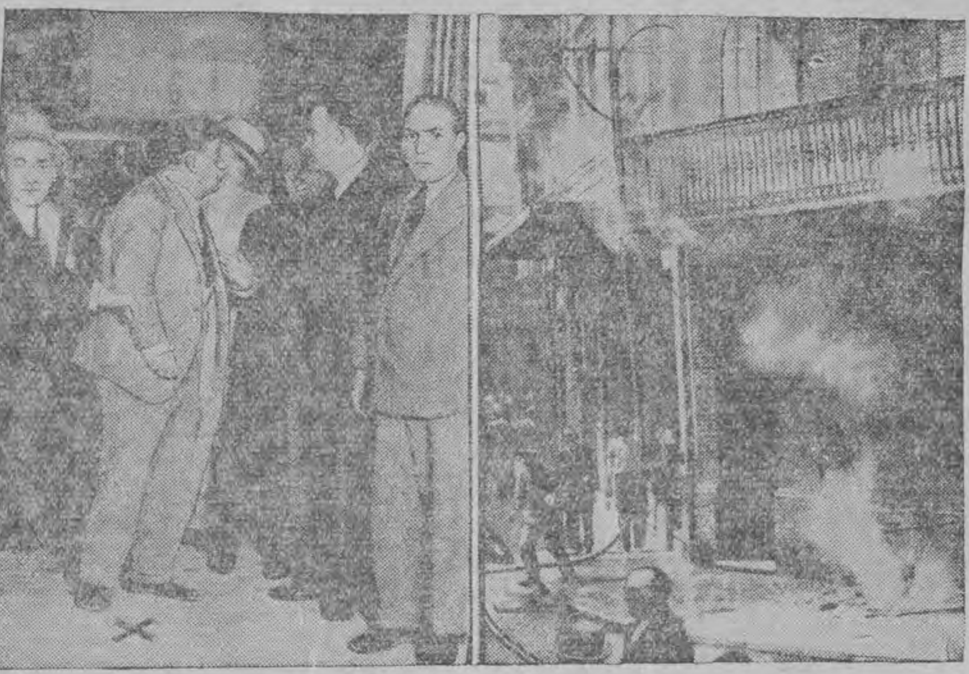

שרפה פון מאנארכיסטיש'ען הויז אין מאדריד.

גען. סאנכורכא, דער פיהרער פון אויפשטאנד

א טעלעסקאפ, וועלכער וועט ווייזען נייע וועלטען

(וויסענשאפטליכע נאטיצען)

פון ל. בארא דוליז.

אין קאליפארניע האלט מען איצט אין בויען ...א נייעם טעלעסקאפ פון 200 אינטשעס. ווען דער ...נייער טעלעסקאפ וועט ענדליך פערטיג ווערען, ...וועט עס זיין א געוואלדיגער אויפטו, און פאר די ...אויגען פון די אסטראנאמען וועלען זיך בוכשטעב...ליך עפענען נייע וועלטען.

עס זענען פערהאן 2 מינים טעלעסקאפען מיט ...וועלכע מען קוקט אויפ'ן הימעל. דער ערשטער מין ...איז אזא, דורך וועלכען מען קוקט דורך, ווי דורך ...די גלעזלעך פון שפאקולען אדער דורך א בינאקעל. ...אין פארענט פון דער טעלעסקאפ-רעהר איז פערהאן ...א גרויס פערגרעסערונג-גלאז. מען רופט עס „אב...יעקטיוו". וואס גרעסער דער אביעקטיוו—אלץ מעכ...טיגער איז דער טעלעסקאפ. דער גרעסטער טעלעס...קאפ איז א פערציג-אינטשיגער, ווייל די פאדערשטע ...גלאז זיינע, דער אביעקטיוו, איז 40 אינטשעס די ...ברייט. קיין גרעסערען טעלעסקאפ פון דעם מין ...קען מען כמעט נישט מאכען, ווייל די שוועריגקיי...טען צו בויען א גרעסערן טעלעסקאפ זענען אוי...סערגעוועהנליך גרויס.

דער צווייטער מין איז אזא, אין וועלכען די הימלישע קערפערס שפיגלען זיך אב אין א שפיגעל, וואס איז אביסעל איינגעבויגען אינעווענדיג. יעדער איינער האט געזעהן די רונדע שפיגעלעך צום ראזירען זיך. איין זייט פון אט דעם שפיגעל איז אויך עטוואס איינגעבויגען אינעווענדיג, און ווען מען קוקט אין איהם אריין זעהט דאס פנים אויס פערגרעסערט. אויף דעם פרינציפ זענען עס די שפיגעל-טעלעסקאפען געבויט: אין יעדען טעלעסקאפ אזא איז פערהאן אביסעל אן'איינגעבויגענער שפיגעל אין וועלכע זאכען זעהען אויס פערגרעסערט. דער גרעסטער טעלעסקאפ פון אט דעם מין איז א הונדערט-אינטשיגער, ד. ה., אז דער שפיגעל זיינער איז הונדערט אינטשעס די ברייט. ער געפינט זיך אין דער אסטראנאמישער אבסערוואטאריע אויף מאונט ווילסאן אין קאליפארניע. דאס איז דער איינציגער טעלעסקאפ אין דער וועלט פון דעם מין, און די גרעסטע אסטראנאמען און פיזיקער לאזען נישט דורך קיין געלעגענהייט צו קומען אהין און קוקען דורך אט דעם טעלעסקאפ. פראפעסאר איינשטיין איז צוויי מאהל געפאהרען קיין קאליפארניע צו זעהן דעם טעלעסקאפ.

און איצט האלט מען אין בויען א צוויי הונדערט-אינטשיגען טעלעסקאפ, ד. ה. אזא, וואס זיין שפיגעל וועט זיין 200 אינטשעס די ברייט. מיינט עס נישט, אז דער נייער טעלעסקאפ וועט זיין 2 מאהל אזוי גרויס ווי דער איצטיגער און וועט קאסטען צוויי מאהל אזוי פיל געלד. עס מיינט א סך מעהר ווי דאס.

די אויבערפלאך פון דעם נייעם שפיגעל וועט זיין נישט צוויי מאהל אזוי גרויס, נאר 4 מאהל אזוי גרויס. מיט דעם הונדערט-אינטשיגען טעלעסקאפ קען מען זעהן 90 טויזענד מאהל אזוי פיל שטערען, וויפיל מען קען זעהן מיט'ן בלויזען אויג. און דאס בויען אזא ריזיגען טעלעסקאפ איז אזוי קאמפליצירט, איז פערבונדען מיט אזוי פיעל שוועריגקייטען, אז עס וועט אבקאסטען פון 10 ביז 15 מאהל אזוי פיל, וויפיל דער הונדערט-אינטשיגער האט געקאסט.

און ווען דער נייער טעלעסקאפ וועט אמאל פערטיג ווערען, אין יאהרען ארום, וועלען זיך פאר די אסטראנאמער אנטפלעקען נייע וועלטען. די הימלישע אומענדליכקייט איז פול מיט סודות, און יעדעס מאהל, ווען א נייער און גרעסערער טעלעסקאפ ווערט אויפגעבויט, ווערען אנטפלעקט נייע סודות. מען דערזעהט מעהר שטערען, און די פריהערדיגע שטערען דערזעהט מען קלארער און מיט מעהר איינצעלהייטען.

א גאנצע רייהע מיט אסטראנאמישע פראבלעמען שטעהען און ווארטען, אז מען זאל זיי פערענטפערען, און מעגליך, אז אט דער נייער טעלעסקאפ, וועט דאך געבען די ענטפערס, כאטש אויף אייניגע פון די פראבלעמען.

עס איז דא א פלאנעט מארס, וואס געפינט זיך אזוי פערהעלטניסמעסיג נאהענט צו אונז, און מיר ווייסען נאך אלץ נישט צי דארט איז פאראן לעבען, אדער נישט. עס איז פערהאן א פלאנעט סאטורן ארום וועלכען עס דרעהען זיך ארום ריזיגע רינגען, און מיר הייגט ווייסען מיר נישט פון וואס די רינגען בעשטעהען. עס איז פערהאן א פלאנעט יופיטער, וואס איז בעדעקט מיט מאדנע שטריכען, און מיר ווייסען נאך אלץ נישט צי דאס זענען וואלקענס, אדער נישט. עס זענען פערהאן מיסטעריעזע קאמעטען, וואס קומען פלוצים און פערשווינדען פלוצים, און אמאל קומען זיי צוריק, און אמאל קומען זיי נישט צוריק. און די זון אליין איז בעדעקט מיט ריזיגע פלעקען, און מיר וואלטען געוואלט זיך נעהנטער בעקענען מיט אט די פלעקען, און נאך און נאך פראבלעמען שטעהען און ווארטען אזוי אומגעדולדיג אויף אן'ענטפער. און זאל דער נייער טעלעסקאפ געבען אט די ענטפערס כאטש אויף נאר א פאר פון די פראבלעמען, וועט ער מעהר ווי ווערט זיין די ביליאנען דאלארס, וואס ער וועט אפקאסטען...

רעליגיע פון שלאנגען ביי ווילדע פעלקער

אידיאנער פראווען רעליגיעזע צערעמאניעס מיט שלאנגען. געפערליכע און נישט-געפערליכע געטער

אין אריזאָנא זענען נאָך איצטער פערהאַן שבטים פון האַלב - פרימיטיווע אינדיאַנער וואָס פיהרען דורך איינמאָל אין צוויי יאָהר די בערימטע „שלאַנגען טענץ“, וואָס ציען צו זיך די אויפמערקזאַמקייט פון טוריסטען און געלערנטע סיי אין לאַנד, און סיי פון אַנדערע טיילען פון דער וועלט.

די „שלאַנגען טענץ“ זענען אייגענטליך נישט קיין שטרענגע פאָרם פון רעליגיע, און די שלאַנגען ווערען דאָ נישט אַזוי פערגעטערט, ווי ביי אַנדערע פעלקער. שלאַנגען פאַר דעם צוועק ווערען בענוצט פון פערשידענע מינים, אָבער די פראָמינענטסטע צווישען זיי זענען די זעהר גיפטיגע קלאַפּער-שלאַנגען.

פאַר עטליכע וואָכען איידער דער יום - טוב קומט, לאָזען זיך אַרויס די אינדיאַנער גייסטליכע איבער די פעלדער און הויבען אָן זוכען און כאַפּען פערשידענע שלאַנגען, צווישען זיי אויך די קלאַפּער-שלאַנגען. די פריסטער זענען דערביי זעהר געשיקט און קענען כאַפּען די גיפטיגע שלאַנגען מיט די הענט אויף אַזאַ אופן, אַז די שלאַנגען זאָלען זיי נישט קענען בייסען. אין פאַל אָבער ווען אַזאַ פריסטער ווערט דאָך געביסען פון אַ קלאַפּער-שלאַנג, איז אויך קיין אומגליק נישט, ווייל ייערע קערפּערס זענען אימון, ד. ה. אַז זיי בעזיצען אַ געגענגיפט צו דעם גיפט פון די שלאַנגען. די אימוניטעט ווערט דערגרייכט דורך דעם, וואָס די פריסטער שפּריצען אין זיך אַריין צו ביסלעך פון דעם גיפט פון יוגענד אָן. זיי הויבען אָן מיט אַזעלכע קליינע פּאָרציעס גיפט, וואָס קען זיי נישט שאַדען, און ביסלעכווייז שפּריצען זיי אין זיך אַריין אַלץ מעהר און מעהר גיפט ביז אין דעם בלוט פון דעם צוקונפטיגען פריסטער ענטוויקעלט זיך די אימוניטעט. דער שרייבער פון די שורות האָט אַליין געזעהן, ווי אַזאַ אינדיאַנער האָט זיך געלאָזט בייסען פון אַ קלאַפּער-שלאַנג כדי צו דעמאָנסטרירען זיין אימוניטעט. און אויב די פריסטער היטען זיך דאָך אָפּ פון אַ ביס, איז עס נישט אויס מורא פאַרן גיפט, נאָר כדי אויסצומיידען דעם שטאָך פון די ציינער, ווי יעדער פון אונז זוכט אויסצומיידען אַ טיפען שטאָך פון אַ נאָדעל.

די שלאַנגען קלייבען זיי אָן אין זעק און ברענגען אין אַזאַ טיפען קיילעכדיגען און גרוימען גרוב, וואָס איז פאַר דעם צוועק צוגעגרייט געוואָרען. דאָ ווערען די שלאַנגען געהאַלטען ביז דער יום-טוב קומט. דאַן קלייבען זיך צוזאַמען די אַרומיגע אינדיאַנער, און די פריסטער הויבען אָן זייערע צערעמאָניעס און טענץ. וואָס האַלטען אָן עטליכע טעג נאָכאַנאַנד. ביי אייניגע פון די טענץ האַלטען זיי אין די הענט פערשידענע שלאַנגען צווישען זיי די קלאַפּער-שלאַנגען, און מאַכען מיט זיי פערשידענע מאַניפּולאַציעס און קונצען. הונדערטער טוריסטען, וואָס קומען צו אַזאַ יום-טוב שטעהען אָן אַ זייט און קוקען זיך צו צו די טענץ און צערעמאָניעס.

אין איצטער דערצעהלט דר. ווילפריד העמבלי, קוראַטאָר פון פּולד-מוזעאום אין שיקאַגאָ, וועגן אַ רעליגיע פון שלאַנגען וואָס ווערט פּראַקטיצירט ביי אַ געוויסען אַפריקאַנישען שבט ביי דער אָזערע וויקטאָריאַ ניאַנזאַ.

ביי יענע אַפריקאַנער איז עס שוין נישט נאָר אַ צערעמאָניע, נאָר אַ גאַנצע רעליגיע, און דער מין שלאַנגען, וואָס ווערט דאָרטען פערגעטערט, זענען די פּיטאָנען;

די דאָזיגע פּיטאָנען זענען צווישען די גרעסטע שלאַנגען אויף דער וועלט. זיי קענען דערגרייכען אַ לענג פון עטליכע און צוואַנציג פוס. זיי זענען אָבער נישט קיין גיפטיגע, זיי שפּייזען זיך מיט פערשידענע לעבעדיגע חיות פון מיטעלמעסיגער גרויס ווי ציגען, חזירים און אַנדערע. אַ גרעסערער פּיטאָן קאָן אפילו איינשלינגען אַ קעלבעל אָדער אַ קליינעם הירש. זיי שפּייזען זיך בלויז מיט לעבעדיגע חיות. דער אופן ווי אַזוי זיי פיהרען דורך זייער מאָלצייט איז אַזאַ:

געוועהנליך ליגט די שלאַנג אויסגעצויגען אָדער האַלב אַרומגעוויקעלט אַרום אַ נידריגען צווייג פון אַ בוים. אַזוי קען זי דאָרט אָפּליגען אַ סך טעג. ווען זי דערהערט אַ שאָרך כאַפּט זי זיך אויף און קוקט זיך אַרום. ווען אַ חיה פון פּאַסיגער גרויס געהט פערביי נעבען נאָהענט, גיט זי זיך אַ וואַרף אויף דעם קרבן און וויקעלט זיך אַרום איהם מיט'ן גאַנצען קערפּער. און דער קערפּער איהרער איז פול מיט זעהר שטאַרקע מוסקולען. זי דרעהט זיך און קייקעלט זיך איבער דער ערד אַזוי לאַנג ביז אַלע ביינער פון דער חיה ווערען צעבראָכען און צעריבען, און דער קערפּער ווערט ווייך. דאַן בעשפּריצט זי דעם קרבן מיט שפּייעכץ פון איהר מויל און הויבט אָן די חיה צו שלינגען אָנהויבענדיג פון דעם קאָפּ.

דער פּראָצעס פון איינשלינגען דעם קרבן איז זעהר אַ לאַנגזאַמער און געדויערט שעה'ן לאַנג, אַזוי ווי דער קרבן איז עטליכע מאָל דיק ... ווי די שלאַנג גופא, צוציהט זיך איהר מויל ... האַלז ווי אַ גומי, ביז דער קרבן ווערט ענ... איינגעשלינגען אין בויך פון דער שלאַנג. און ... שטעלט מיט זיך די שלאַנג פאַר אַן אויסע... וועהנליך בילד: דער פאָדערשטער און דער ... טערשטער טייל פון דעם פּיטאָן זענען נאָר... אָבער דער מיטעלסטער טייל, דאָרטען וואו ... בויך געפינט זיך, איז עטליכע מאָל דיקער ... נאָרמאַל, ווייל דאָרטען ליגט דער קרבן, וו... דער פּיטאָן האָט איינגעשלונגען.

באַלד נאָכן מאָלצייט פאַלט דער ... אַריין אין אַ מין שלאָף, אָדער היבער-פּלעט. ... אין די צייט ווען ער האַלט אין פערדייען שפּייז. דער צושטאַנד געדויערט טעג און ו... ביסלעכווייז ווערט די חיה אינגעווייניג פערד... און צושמאָלצען אין דעם קערפּער פון דער של... און דאָס איז די צייט, ווען מען קען כאַפּ... פּיטאָן זעהר לייכט, ווייל דאַן איז ער שלעפ... און הילפלאָז.

אַלס אַ כלל וועט אַ פּיטאָן קיין מע... נישט אַטאַקירען, סיידען אין זעלבסט-פערטייד... פון דער צווייטער זייט לאָזען זיי זיך אָבער האַנדלען פון מענשען ווי אַ קעצעל אָדער אַ ... טעל, אויב מען בעהאַנדעלט זיי נאָר מיט רעס... און מען גיט זיי עסען און טרינקען. דאָס ו... אויסגענוצט פון פערשידענע קונצענמאַכער א... צירקען און אַנדערע עהנליכע פּלעצער. זיי ... טען אין די הענט אַזעלכע שלאַנגען, וויקלען ... אַרום האַלז, און דער עולם שטעהט און שמ... ווייל דער דורכשניטליכער מענש גלויבט, אַז ... שלאַנג איז געפעהרליך און גיפטיג, און פיהלט איינגעבוירענע שרעק פאַר שלאַנגען אין אלגע...

און אָט די פּיטאָנען פערגעטערען ... אַפריקאַנער ביי דער אָזערע ניאַנזאַ. זיי פערג... רען די דאָזיגע שלאַנגען צו אַזאַ שטופע, אַז ... עמיצער זאָל טויטען אַזאַ שלאַנג, קומט ... טויט-שטראָף.

די אַפריקאַנער האָבען, נאַטירליך, אַ ... גענדע צאָהל גייסטליכע, וועלכע פיהרען אָן ... דער רעליגיע. זיי האָבען אַ טעמפּעל, און ... טעמפּעל איז אַ רונדע הייזקע פון צווייגען ... ליים, און דאָרטען האַלטען זיי די דאָזיגע ש... גען. אַ „היילינ מיידעל“, וואָס טאָר קיין מאַן ... מיסען, גיט אויף די שלאַנגען אכטונג און שפּ... זיי יעדען טאָג מיט מילך פון אַ שיסעל. פון ... צו צייט גיט מען יעדען שלאַנג אַ ציג, אַ ... אָדער אַנדערע עהנליכע חיות.

ל. סאַמאַילאָוו...

ווי אַזוי מען פלעגט פייניגען אין רוסלאנד אנגעקלאגטע, זיי זאלען זיך מודה זיין

די צייט פון דער קייזערין אננא יאָאַנאָוונאַ (פון 1730 ביז 1740) איז געווען איינע פון די פינסטערסטע פעריאָדען פון דער רוסישער געשיכטע. איהר גאַנצע פערוואַלטונג טראָגט אויף זיך דעם שטעמפּעל פון גרעסטער גרויזאַמקייט. די שרעקליכסטע מינים טויט-שטראָפען זענען געוואָרען אַ סאַמע געוועהנליכע דערשיינונג. בעוונדערס אומברחמנות'דיג פלעגט מען פערפאָלגען פאַר רעליגיעזע זינד. אויסער דעם, וואָס די אומרויסענדע קייזערין איז געווען אַ פינסטערע פאַנאַטיקערין, האָט דאָ אַ גרויסע ראָלע געשפּילט נאָך אַן אַנדער אומשטאַנד: ווען די פאָרשטעהער פון דער רעגירענדיגער אַריסטאָקראַטיע האָבען אין יאָהר 1730 אַרויפגעפיהרט אַננען אויפ'ן רוסישען טראָן, האָבען זיי איהר דערביי געשטעלט געוויסע בעדינגונגען, אויף וועלכע זי איז איינגעגאַנגען. איינע פון די איז געווען, אַז זי וועט שטענדיג פערטיידיגען דעם פּראַוואָסלאַוונעם גלויבען. די אַלע פערפאָלגונגען, וועלכע די קייזערין האָט אויף זיך גענומען, און וועלכע האָבען געוואָלט אויף אַ געוויסען גראַד בענוציצען איהר מאַכט, האָט זי גאָר אין גיכען פולשטענדיג אָפּגעשאַפט. נאָר דעם איינציגען פונקט — וועגען בעשיצען די פּראַוואָסלאַוונע אמונה — איז זי פערבליבען טריי, און איהם פלעגט זי אַלעמאָל ערפילען מיט דער גרעסטער איפעריגקייט.

פאַר רעליגיעזע זינד האָט דאַן דער סינאָד געהאַט אין רשות די פינסטערע קאַזאַמאַטען פון דער „געהיימער קאַנצעלאַריע“. די שרעקליכסטע אַנשטאַלט, וואָס האָט געקראָגען אַזאַ טרויעריגע בעריהמטקייט, איז בעשאַפען געוואָרען פון דעם קייזער פּיאָטר דעם גרויסען אין יאָהר 1718. ז האָט געפיהרט די אויספאָרשונגען וועגען פּאָליטישע און רעליגיעזע פערברעכענס, אויך מכוח די וויכטיגסטע קרימינעלע אנגעלעגענהייטען. אין אננא יאָאַנאָוונאַס צייטען איז דער פערוואַלטער פון דער „געהיימער קאַנצעלאַריע“ געווען דער סענאַטאָר, גענעראַל אַנדריי אושאַקאָוו, וועלכער איז געווען בעוואוסט אין גאַנץ רוסלאַנד דורך זיין אומענשליכער גרויזאַמקייט, ביי דעם איינעם נאָמען „אושאַקאָוו“ פלעגען מענשען פערציטערט ווערען פון דער „געהיימער קאַנצעלאַריע“ האָט דער וועג געוועהנליך געפיהרט צום עשאַפאָט, אָדער אַפילו, אין בעסטען פאַל, פלעגט מען פון דאָרט אַרויס אַ צוקאַליעטשעטער אויפ'ן גאַנצען לעבען. „אויספאָרשען“, „מאַכען אַ פערהער“, האָט אין יענע צייטען בעדייט — פייניגען, אָהן האַרבע עינויים האָט מען זיך דאַן נישט געקאָנט בעגעהן, אַפילו ביי אונטערזוכונגען מכוח גאַנץ געוועהנליכע, אומבעדייטענדע פערברעכענס. קאָן מען שוין פערשטעהן, וואָס פאַר שרעקליכע פייניגונגען עס פלעגען אין יענע גרויזאַמע צייטען אַנגעווענדעט ווערען ביי אויספאָרשונגען וועגען פּאָליטישע זינד, אָדער אַזעלכע אנגעלעגענהייטען, וועלכע מען האָט געהאַלטען פאַר בעזונדערס וויכטיג. דאָס דעמאָלטיגע געזעץ האָט גענוי פאָרגעשריבען די פיזישע עינויים, דורך וועלכע דער „אמת“ מוז דערגאַנגען ווערען. אַפילו ווען דער אָנגעקלאָגטער האָט זיך גלייך מודה געווען, איז ער מיט דעם נאָך נישט יוצא געווען. לויט'ן געזעץ האָט מען איהם דאָך בעדאַרפט פייניגען, טאָמער האָט ער עטוואָס פערשוויגען, נישט אַרויסגעגעבען אַלע זיינע חברים א. ד. גל., און וואָס בעדייטענדער עס איז געווען די בעשולדיגונג, אַלץ גרויזאַמער זענען געווען די מיטלען, וועלכע האָבען געמוזט אויסגענוצט ווערען ביי דער אונטערזוכונג.

דער געוועהנליכער, פערשפּרייטסטער מין פייניגונג האָט זיך גערופען: די „דיבע“, דאָס איז געווען אַ מין תליה, וואָס האָט געהאַט די פאָרם פון אַ „ח“ — צוויי הויכע הילצערנע סלופּעס, איבער וועלכע עס איז געלעגען אַ דריטער, קיילעכדיגער סלופּ. מען האָט דעם מענשען אויסגעטאָן, צונויפגעבונדען ביידע הענט אַרויף-צו מיט אַ לאַנגען שטריק, אין פאַרן עק שטריק, וואָס איז געווען אַריבערגעוואָרפען איבער דעם מיטעלען סלופּ, אום אויפהויבען הויך אין דער לופטען, דאָס אַליין איז שוין געווען אַ גענוג שרעקליכע פיין, די הענט פלעגען דערביי אַרויס פון די געלענקען, און דער ווייטאָג איז געווען נישט אויסצוהאַלטען. אַזוי איז דער מענש געהאַנגען אויף די אויסגעדרעהטע הענט אַ שעה צייט אין נאָך לענגער, דאָס איז אָבער נאָך נישט געווען אַלץ, מ'האָט דעם אומגליקליכען דערביי געגעבען קלעפּ מיט אַ „קנוט“ איבער דעם באַקען רוקען. דער „קנוט“ איז געווען איינער פון די מוראדיגסטע מיטלען אַזוינע צו פייניגען, וועלכען מען האָט געוואוסט אין אַמאָליגען רוסלאַנד, דאָס איז געווען כמעט ווי אַ גאַנצער אַפּאַראַט, וואָס איז בעשטאַנען פון עטליכע טיילען: אַ גראָבע הילצערנע הענטעל, אַ האַלב אַיין אין דער לענג, מיט אַ געפלאָכטענעם לעדערנעם פּאַס, וואָס איז געווען אַ ווערשין לאַנג און האָט זיך געענדיגט מיט אַ מעשענעם רינג; צו דעם רינג איז געווען צוגעבונדען אַן עק פון אַ גראָבען, ברייטען רימען, וואָס זיין שפּיץ איז געווען פערבויגען ווי אַ מין נאָגעל. מיט אָט דעם עק, וואָס איז געווען איין אַרשין לאַנג און האַרט ווי אַ ביין, פלעגט מען געבען די קלעפּ. דער „קנוט“ איז געווען אַ שווערער ביטען פאַר דעם תליון; ער האָט זיך בעדאַרפט פונאַנדערווינען, פערמעסטען יעדען קלאַפּ פון דערווייטענס, און נאָך אַ שעה אַרבייט פלעגט ער בלייבען אָהן כוחות. צווישען עטליכע קלעפּ האָט מען מיט דעם הענגענדיגען געמאַכט אַ פערהער, געשטעלט פערשידענע פראַגען, און נאָכ'ן אַראָפּנעהמען פון דער „דיבע“ פלעגט דער תליון איהם אַרייבעקען די הענט צוריק אין די געלענקען אַריין.

עס זענען געווען עטליכע מינים פון אויפהויבען אויף דער „דיבע“. ערשטענס, די געוועהנליכע „דיבע“, וואו דער מענש פלעגט בעקומען מיט הפסקות אַ געוויסע צאָהל קלעפּ מיט דעם „קנוט“. צווייטענס, איז נאָך געווען אַ מין „דיבע“ מיט אַ „טרייסעל“: דער תליון פלעגט פון צייט צו צייט אַ טרייסעל-טון די שטריק, דער הענגענדיגער האָט זיך אין דער לופטען געשאָקעלט, און דאָס האָט מוראדיג פערגרעסערט זיינע ליידען. ווען דער געפייניגטער האָט זיך דאָך נישט אונטערגעגעבען און נישט געוואָלט זיך מודה זיין, האָט מען איהם צו די פיס צוגעבונדען אַ קלאָץ, אויף וועלכער דער תליון האָט זיך אויף אַ געוויסער ווייל אַנידערגעזעצט, עס איז געווען נאָך אַ שרעקליכער מין „דיבע“. בשעת דער מענש איז געהאַנגען אין דער לופטען, האָט דער תליון איהם איבער דעם רוקען געפּאַכעט מיט אַ ברענענדיגען בעזים, אָדער מען האָט איהם איינגעריבען די פיס. דאָס אַלץ זענען געווען מיטלען, וואָס זייען אין רוסלאַנד געווען בעוואוסט פאַר לאַנג אָן. אין 18-טען יאָהרהונדערט זענען צוגעקומען נאָך ביידע סאָרטען עינויים מען פלעגט די הענט אָדער פיס אַריינעהמען אין אייזערנע צוואַנגען, אויסדרעהען מיט אַ שטריק דעם קאָפּ, אַהינטער, ברענען די ריפען, אַריינשלאָגען אונטער די נעגעל טשוועקעס, אויך אַרויסרייסען שטיקער פלייש פון אונטער די נעגעל אין אויף אַזאַ שרעקליכען אופן פונאַנדערבינדען די צונג“.

אין דער „געהיימער קאַנצעלאַריע“ איז געווען אַ בעזונדערע אָפּטיילונג — דער אַזוי גערופענער „זאַסטענאָק“, וואו עס פלעגען ביי דער אויספאָרשונג פאָרקומען די פייניגונגען. און הגם דער פערדיגטער פלעגט זיך שוין מודה זיין, האָט מען איהם אָבער דאָ גלייך גענומען אויף דער „דיבע“ — אַזוי האָט דאָס געזעץ בעפוילען, אַז אַפילו ווען דער אָנגעקלאָגטער, האָט אָנערקענט זיין שולד, ווערט ער נישט בעפרייט פון פייניגונג. הענגענדיג אין דער לופטען אַ געמאַטערטער, האָט דער אומגליקליכער נאָכאַמאָל בעשטעטיגט דאָס אַלץ, וואָס ער האָט פריהער געגעבען זיך דערצעהלט.

קלעפּסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
בעקומט אין די דרוקעריי פון
„ביי'עם פאלקסבלאט“
די קלעפּסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאָט.

דער-היטלער-ארגאן וועגן ד... יודישער וועלט-קאנפערענ...

בערלין. (יט"א) דער היטלעריסטי... צענטראַל-אָרגאַן „פעלקישער בעאָבאַכטער“ ברע... אַ לענגער אַרטיקעל געווידמעט דער יודישער וועל... קאָנפערענץ אין גענף און שטרייכט אונטער ... שטאַרקען רושם, וואָס די קאָנפערענץ האָט ... מאַכט אין אויסלאַנד און ספּעציעל אין לאָנדאָן. ענגלישע פּרעסע — שרייבט דער היטלער-אָרגאַן איז געווען פול מיט בעריכטען פון דער יודיש... וועלט-קאָנפערענץ און שטרייכט אונטער, אַז ... צענטער פון דער דיסקוסיע איז געשטאַנען די ל... פון די יודען אין דייטשלאַנד.

„מיר ווילען גאָרנישט לייקענען די בעהא... טונג, וואָס איז געמאַכט געוואָרען אויף דער יו... שער וועלט-קאָנפערענץ, — גיט צו דער „פע... שער בעאָבאַכטער“, אַז דייטשלאַנד עקספּאָרט... איצט אַנטיסעמיטיזם איבער דער גאַנצער וועל... דערונטער אויך אין די פעראייניגטע שטאַטען“.

דזשעק מאַראַקס איז פערמשפּ... געוואָרען צו בעצאָהלען 40 ש... לינג געלד-שטראַף

לאָנדאָן. (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג מי... מאַראַקס פּראָצעס האָט ד"ר ראָבערט פאָרגען אַ ג... פּאַרלאַמענט-מיטגליד און מיטגרינדער פון ד... מאָסליי-פּאַרטיי, וועלכער האָט פערלאָזען די ... ביימס-פּאַרטיי צוזאַמען מיט סער אָסוואַלד מאָסל... אָפּגעגעבען פאָלגענדע ערקלערונג דער י. ט. ... דזשעק מאַראַקס איז איינער פון די יוגענדלי... אַרבייטסלאָזע, וועלכע געהערען צו דער מאָסל... פּאַרטיי. אַזוי ווי ער האָט נישט געהאַט קיין וואָ... נונג האָט מען איהם ערלויבט צו וואוינען אין ק... לער פון פּאַרטיי-לאָקאַל. וואַהרשיינליך איז מאַדראַ... אָנגעשטעקט געוואָרען דורך אַנטיסעמיטיזם אָב... בלויז אַלס יחיד, ווייל די מאָסליי-פּאַרטיי טי... נישט די אַנטי-יודישע אַנשויאונגען. ד"ר פאָרג... האָט איבערגעחזרט, אַז די מאָסליי-פּאַרטיי איז א... קיין מאָל נישט אַנטיסעמיטיש

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

וואס זאגען טעקסטיל-ארבייטער

צו דער איצט-געשאפענער לאגע

(2) נעכטען האט דער טעקסטיל-ארבייטער-פערבאנד ז.ז.פ. צוזאמענגערופען א פערוואלטונגס-זיצונג, כדי ארומצורעדען די ניי געשאפענע סיטואציע אין שייכות מיט דער אנגעבאטענער רעדוקציע פון די ארבייטער-לוינען.

די פערוואלטונג האט בעשלאסען צונויפ-צורופען די וואך א פערזאמלונג פון פאבריקס-דעלעגאטען, כדי ארויס צוזאגען זיך וועגען דער ווייטערדיגער אקציע.

ביי די דיסקוסיעס איז קלאר געווארען, אז נישט-קוקענדיג דערויף, וואס דער הויפט-ארבייטס-אינספעקטאר ה' קלאט האט בשעתו צוגעזאגט די פארשטייער פון די ארבייטער, אז די פאבריקאנטען וועלען מעהר נישט רייסען די לוינען, האט זיך דאן ארויסגעוויזען, אז די פאריגע וואך האט א רייהע גרעסערע פאבריקען געקינדיגט די ארבייטער, צוגרייטענדיג זיך אזויארום צו נייע לוין-רעדוקציעס.

פאר ארבייט, אויפזיכט און געזונד

א נייע אפטיילונג ביים לאדזער וואיעוואדעז-אמט

(2) אין שייכות דערמיט, וואס דער געזונדהייטס-דעפארטאמענט איז אריבערגעטראגען געווארען אין מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכע אויפזיכט, האט דאס אינערן-מיניסטעריום מיט עטליכע טעג צוריק צוגעשיקט צום לאדזער וואיעוואדען-אמט א צירקולאר אין וועלכען ער ווערט בעאויפטראגט צו בילדען א נייע אפטיילונג אינם אמט, א. נ. „אפטיילונג פאר ארבייט, אויפזיכט און געזונד".

א רייהע ביז-איצטיגע וואיעוואדען-אמטען פאר געזונדהייטס-ענינים וועלען דעריבער פעראייניגט ווערען אין איין אפטיילונג אונטער דעם אויבענגענבראכטען נאמען.

די דאזיגע פעראָרדנונג איז צ. א. נוגע אויך דעם לאדזער וואיעוואדען-אמט, און זי וועט אריין אין קראפט מיט 1 אקטאבער.

פערקויפט זיין פרוי אויף איין נאכט

א טראגישע פאסירונג אונטער'ן דרוק פון הונגער

די היינטיגע שרעקליכע צייטען האבען געבראכט צו אנ'אונגעהויערע דעמאראליזאציע און צו שרעקליך סאדיסטישע מעשים, וועגען וועלכע אונזערע זיידעס האט אפילו נישט געחלומ'ט. אט האבען מיר צו פערצייכענען א כמעט אונגלויבליכע געשיכטע, וועלכע איז אבער הונדערט פראצענט אמת און וואס איז זיך פערלאפען ערשט אין די לעצטע צוויי וואכען.

הערמאן ק. איז נאך פערהעלטנישמעסיג א יונגערמאן. ער איז אינגאנצען 35 יאהר אלט, ער איז 10 יאהר נאך דער חתונה און האט א יונגעלע פון 7 יאהר. ער האט חתונה געהאט אין רוסלאנד מיט א טאכטער פון א יודיש-דייטשען גביר רובין. ער האט געארבייט ביי זיין שווער אין פוטער-געשעפט אין לייפציג. אבער מיט עטליכע יאהר צוריק איז ער געווארען זעלבסטשטענדיג, בעקומען ארויס פון זיין שווער אין געשעפט עטליכע טויזענד דאלאר און איז געקומען קיין לאדז פון וואנען ער שטאמט, כדי זיך דא איינצוארדנען א געשעפט. די עטשטע צייטען איז נישט שלעכט געגאנגען, אלע האבען דעם סוחר ק. מקנא געווען מיט זיין געלד און בעזונדערס מיט זיין זעלטען-שעהנע פרוי, וואס ער האט געבראכט פון דייטשלאנד. טאקע צוליב זיין שעהנע פרוי האט ק. בעקומען פיל הויז-פריינד. די פרוי ק. איז אבער געווען אנ'ערליכע פרוי און א געטרייע מוטער. זי האט קיינעם פון די דאזיגע כלומרשטע פריינד צו זיך נישט צוגעלאזען.

האט ק. אזוי איבערגעלעבט די גוטע יאהרען און דאן זענען געקומען די מאגערע. דער קריזיס האט זיך אריינגעפרעסען אין אלע אייראפעאישע לענדער און ממילא אויך קיין פוילען. זיין שווער אין דייטשלאנד איז אינגאנצען רואינירט געווארען און האט געמוזט אנקומען נאך שטיצע צו זיין איידעם, וועלכען ער האט אמאל געגעבען אזא גרויסען נדן. אבער אויך דעם איידעם האט אנגעהויבען צו געהן מיט דער פוטער ארעם, ביי פערשידענע סוחרישע קאמבינאציעס האט ער דאס גאנצע געלד פערלוירען. די ערשטע צייטען האט ער זיך ווי ס'איז געדרעהט מיט פרנסה, אבער וואס ווייטער איז געווארען אלץ ערגער, ביז מ'האט געמוזט אנהויבען ארויסצופערקויפען פערשידענע זאכען פון דער עלעגאנטער וואוינונג. דאן האט מען גענומען א קלענערע וואוינונג און צום סוף האט מען איגגאנצען געמוזט דעם ווירט אפגעבען די וואוינונג און זיך אריינציהען אין איין שטוב.

דאס איז נאך נישט געווען דער סוף, ווייל פון א געוויסע צייט אן האט ק. גארנישט מעהר פערדינט און אין שטוב האט מען אנגעהויבען צו הונגערן. ווי לאנג קען מען צוזי הונגערן? ווען ק. האט געזעהן, אז ער האט נישט מעהר קיין עצה, האט ער זיך געווענדעט צו איינעם פון זיינע פריינד, וועלכער איז אמאל אזוי אפט אריינגעקומען צו איהם אין שטוב, מיט דער בקשה וועגען אונטערשטיצונג. דער דאזיגער „פריינד" א געוועסער ל. א רייכער מעהל-סוחר, האט געדרעהט מיט דער נאז, געוואלט זיך אפטשעפען, געזאגט פערשידענע אויסריידען, און צום סוף האט ער פאר ק—ן געהאלטען אזא מין רעדע:

— פערשטעהסט, בחנם קען מען גארנישט בעקומען, איך האב אין מיין לעבען אומזיסט נאך נישט בעקומען קיין איין גראשען, אויב מען וויל געלד, מוז מען דאס פערדינען, איך האב פאר דיר אנ'עצה ווי אזוי דו וואלסט געקענט פערדיגען עטליכע הונדערט זלאטיס.

ק. האט זיך דערפרעהט, ער איז גרייט געווען אלץ צו טון, פערשטעהט זיך, אז ער וויל נישט אומזיסט און איז זעהר דאנקבאר געווען זיין פריינד ל. וועלכער וויל איהם געבען א וועג ווי אזוי צו פערדינען עטליכע הונדערט זלאטיס.

— איך וויל אייך זעהר דאנקבאר זיין. איך וועל אלץ טון, — האט ק. געזאגט מיט טרעהרען אין די אויגען.

ל. האט זיך צושמייכעלט און דאן געזאגט:

— איך אליין וויל אייך געבען צו פערדינען די עטליכע הונדערט זלאטיס, נאר איך וויל פון אייך אייער פרוי אויף איין איינציגער נאכט.

ווען ק. האט דאס דערהערט, איז אין דער ערשטער מינוט גרייט געווען צו כאפען עפיס אין האנד און דערמיט צו עפענען ל.'ן דעם קאפ, אבער איינציגווייז האט ער זיך בערוהיגט און זיך געטראכט, אז ס'איז גארנישט אזא פערברעכען, אז ער וועט האבען עטליכע הונדערט זלאטיס, וועט קודם זיין קינד און אויך ער מיט זיין פרוי נישט הונגערן און דאן וועט ער קענען אנהויבען מיט עפיס צו האנדלען און ווייטער בכבוד מפרנס זיין זיין פאמיליע. קיינער וועט דאך נישט דארפען וויסען פון וואנען ער האט דאס געלד גענומען און דאס וועט דאך זיין נאר איין מאל, מעהר קען דאך דאס נישט פאסירען.

ק. איז געקומען אהיים און האט וועגען אלעם דערצעהלט זיין פרוי. די פרוי ק. האט אויסגעשטעלט א פאר גרויסע אויגען אויף איהר מאן, זי האט זיך גארנישט אנגערופען, בלויז א קוק-געגעבען אויף איהר יונגעלע, וועלכער איז געלעגען אויפן בעט מיט בלויע ליפען פאר הונגער, דאן האט זי זיך צעוויינט און ענדליך געזאגט צו איהר מאן: „דאס געשעפט איז געמאכט", דו קענסט מיר איינארדנען די בעגעגעניש מיט אונזער „פריינד ל".

אויפן צווייטען אוועגד האט זיך די פרוי ק. געטראפען מיט ל—ן און צומארגענס געגעבען איהר מאן עטליכע הונדערט זלאטיס... פון דער צייט איז א דורך צוויי וואכען, פרוי ק. איז איצט קראנק געווארען, דאקטוירים זאגען, אז זי איז קראנק אויף מעלאנכאליע און מ'וועט זי וואהרשיינליך מוזען אפפיהרען אין אנשטאלט פאר גייסטיגע קראנקע.

היינט און פאלג. טעג!
גרויסער דראמאטישער זיטען-פילם
פון לעבען פון די מאדערנע חתונות
אונטערן נאמען:
„פרעמדע
איז דערלויבט צו קושען"
ווען? וואו? און ווי אזוי? ענטפער וועט
ערטיילען די פאפולערסטע „גרושה"
און העלדין פון פילם „פרייע נשמות"
Norma Shearer
אין דער געזעלשאפט פון
Robert Montgomery,
Neil Hamilton
אנהויב פון 1-טען סעאנס 2.30 נאכמ.,
לעצטער 10.15 אווענד.
דער זאל איז מעכאניש
ווענטילירט און געקיהלט.

געראטעוועט פון וואסער 13 מאן

ערשט נעכטען האט דער יודישער בחור אפגעראטעוועט 2 מאן

(—) דער 18 יאהריגער מענדעל בארנשטיין פון טעאפילאוו (וואוינט אין לאדז, אלעיא 1 מאי 25) איז אנ'אויסגעצייכענטער שווימער. און ער האט זיך געשטעלט א מין צוועק פון דערגרייכען א רעקארד ביים ראטעווען מענשען, וואס טרינקען זיך אין וואסער.

אזוי האט ער נעכטען געראטעוועט פון א זיכערען טויט די 16-יאהריגע פראניא לאגדוי (פון דרעווונאווסקא 23), און אברהם גרינסען (זשעלאגנא 3).

דאס איז שוין ביי מענדעל בארנשטיינען דער 12 און 13 רעטונגס-פאל אין דעם היי-יאהריגען זומער.

לאדזער שפינערייען פערגרעסערן די ארבייטס-צייט

(2) לויט ווי מ'אינפארמירט אונז, וועלען אויפ'ן יסוד פון א בעשלוס פון באוועל-גארן-פראדוצענטען-פערבאנד, די היגע שפינערייען אין משך פון 4 וואכען, ד. ה. פון 5 סעפטעמבער ביזן 2 אקטאבער ה. י. ארבייטען אין גאנצען קרייז ביז 174 שעה.

אזויארום וועלען די דאזיגע שפינערייען טעטיג זיין וועכענטליך 41 שעה.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז דער אויבענגעבראכטער בעשלוס זעהט פאר א פערגרעסערונג פון דער ארבייטס-צייט אויף 184 שעה, ד. ה. א פערגרעסערונג ביז 46 שעה אפהענגיג פון דער קאניונקטור, וואס וועט נאטירט ווערען אין דער צייט.

מאנטאג	אויגוסט
כ	זון-אויפגאנג 4.25
22	זון-אונטערגאנג 6.53
מנחם אב תרצ"ב	

טאג-נאטיצען

טיפוס

מיר האבען זיך צוגעוואוינט צו דעם דאזיגען ווארט, פונקט ווי צום ווארט זעלבסטמארד, אדער קריזיס מיר געהען פערביי אלערליי ווארנונגען און אויפפאדערונגען ווי אזוי זיך צו פערהיטען פון טיפוס, פונקט אזוי ווי מיר געהען פערביי ארויס-בעהאנגענע רעקלאמע-פלאקאטען.

און דערביי דערצעהלען אונז די ביולעטינען פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט וועגען די צעהנדליגע פאלען ביי אונז אין שטאט פון איינער פון די שרעקליכסטע קראנקהייטען — פון בויך-טיפוס די קראנקהייט האט אין שטאט אנגענומען אנ'עפידעמישען כאראקטער און עס מוזען אנגענומען ווערען פערהיטונגס-מיטלען, כדי די עפידעמיע אפצושטעלען.

ס'האט זיך געקענט דוכטען, אז די גאנצע בעפעלקערונג ביי אונז אין שטאט וועט זיך מאביליזירען, ווי אין אמאליגע צייטען פון עפידעמיע, און וועט מיט אלע כוחות פרובען צו ווירקען, אז די קראנקהייט זאל זיך אפשטעלען, די געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט, וועלכע איז בערופען דערצו, אז זי זאל אפהיטען דאס געזונד פון דער בעפעלקערונג האט געטון און טוט אלץ וואס אין איר כח צו ווארענען די בעפעלקערונג פאר דער געפאהר וואס שטעהט איהר פאר דער טיר, אבער די בעפעלקערונג בלייבט גלייכגילטיג צו דעם אלעם וואס מ'הייסט איהר.

ס'זענען ערלאזן פעראָרדנונגען פון דער מאכט, וועלכע זענען אונבעקוועם פאר די בירגער אויסצופיהרען און מ'קען נאך פערשטעהען ווען מ'בעמיהט זיך די דאזיגע פעראָרדנונגען אויסצומיידען, אבער אין דעם פאל אין די גלייכגילטיגקייט פון דער בעפעלקערונג גארנישט צו פערשטעהען, ס'האנדעלט זי דאך נישט וועגען עפיס טובות פאר אנדערע, וועגען עפיס כלל-זאכען, נאר וועגען דעם געזונד פון יעדען איינציגען מענשען און וועגען דעם געזונד פון יעדענס פרוי און קינדער פון א קראנקהייט, וועלכע ענדיגט זיך גאנץ אפט מיט'ן טויט, דאס וואס די געזונדהייטס-אפטיילונג פערלאנגט פון דער בעפעלקערונג קאסט נישט קיין געלד און פערלאנגט נישט קיין גרויסע אנשטרענגונגען, ס'פערלאנגט נאר א ביסעל פערשטענדניש פאר אייגענע אינטערעסען און אינטערעסען פון כלל.

קודם-כל איז פערהאן א מיטעל, וואס פערזיכערט לכל-הפחות אויף א יאהר פון דער טיפוס-קראנקהייט, דער מאגיסטראט פערקויפט דאס דאזיגע מיטעל פאר א מינימאלען פרייז און דאך וויל קיינער זיך נישט קויפען קיין געזונד פאר זיך און פאר די קינדער פאר עטליכע גראשען ווען בעת מען ווערט קראנק קאסט דאס הונדערט מאל.

דער מאגיסטראט פערלאנגט ריינקייט, אפט זיך וואשען די הענד, בעזונדערס פאר יעדען עסען, כדי נישט מיט אריינצועסען אין זיך די טיפוס-באצילען, וועלכע געפינען זיך אומעטום, ריין צו האלטען וואלט נאר פערלאנגט א ביסעלע אויפמערקזאמקייט, אבער אויך דאס ווערט נישט אויסגעפיהרט און די ריינקייט ביי אונז אין שטאט און אין די בעזונדערע שטובען הינקט שטארק אונטער.

די דאקטוירים פערלאנגען בשום אופן נישט צו טרינקען קיין אומגעקאכט וואסער מיר טארען נישט עסען קיין נישט געוואשען אויבסט. צי ווערט דאס דאזיגע אפגעהיטען, ניין, אויף קיין פאל נישט.

צי קען טאקע די בעפעלקערונג נישט ברענגען די מינימאלע קרבנות, כדי אפצושטעלען די עפידעמיע פון דער שרעקליכער קראנקהייט, ס'לאזט זיך גארנישט צוגלויבען, ס'איז נאר פערנאכלעסיגונג, וועלכע איז אבער א פערברעכערישע.

די סאניטארע מאכט האט אונז מיטגעטיילט, אז דאס אפשטעלען די טיפוס-עפידעמיע איז נאר אפהענגיג פון דער בעפעלקערונג, וועלכע דארף גענוי און פינקטליך אויספיהרען די פעראָרדנונג פון דער מאכט אין דער היגיענע.

מיר אפעלירען דעריבער צו דער יודישער בעפעלקערונג: בוצט אויס די טיפוס-פיגולקעס, איזאלירט זיך פון טיפוס-קראנקע, האלט ריין אייערע וואוינונגען, טרינקט נישט קיין רויה-וואסער, עסט נישט קיין נישט-געוואשען אויבסט.

זעלבסטהילף — איז די גרעסטע הילף.

י. ד.

Dr. med.
LUDWIK RAPEPORT
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז- און אורין-קראנקהייטען
האט זיך איבער- ציגעל-גאס 8 (פריהער 40)
געצויגען אויף טעל. 236-90.
עמפפאנגס-שעה'ן פון 9–10 פריה און 6–8 אוו.

ווי אַזוי איך בין געקומען צו זינגען חזנישע געזאַנגען

דערציילט פון פאַני רובינא

אַרויסצוטרעטען אין דער עפענטליכקייט מיט חזנישע געזאַנגען, איז מיר אויסגעקומען דורך אַ צופאַל און דורך דער ווירקונג פון בעקאַנטען אַקטיאָר שלמה קוטנער.

פון קינדהייט אָן האָב איך געלעבט ביי מיינע עלטערן אין הויז אין דער אַטמאָספערע פון חזנישע געזאַנגען. אין אונזער שטוב פלעגען אריינקומען די אָנגעזעהענסטע מנגנים און חזנים, וועלכע פלעגען לאָזען הערען זייערע שטימען און זייערע חזנישע רעפערטואַרען.

מיין טאַטע פלעגט שטענדיג זיין בעשעפטיגט מיט איינשטודירען כאָרען פאַר סינאַגאָגעס און שוהלען, פלעגען קומען קאַנטאָרס און חזנים, פאַר וועלכע די כאָרען זענען איינשטודירט געוואָרען — און די שטוב איז שטענדיג פול געווען מיט חזנישקייט.

די בעדייטענדסטע חזנים פלעג איך הערען זינגען אין אונזער שטוב.

ווי איהר זעהט האָב איך פון מיין קינדהייט געאָטעמט מיט „חזנישע לופט", וואָס איז, ווייזט אויס, טיף אריינגעדרונגען אין מיין אינערליכען געמיט און עס זינגט איצט ארויס פון מיר.

עס איז טאַקע אַזוי געווען — עס האָט ארויסגעזונגען אין מיר דער חזן. איך האָב גאָר נישט געפיהלט, ווי עס שפרודעלט ארויס פון מיר דער חזנישער נגינה־נוסח.

אין מיינע פרייע שעה'ען, פלעג איך, אָן שום כוונה, פאַר זיך אַליין אַזוי זיך, זינגען חזנישע שטיקלעך מיט אַלע חזנישע טרעלן און דריידלעך.

איך בין שוין געווען טיף אריינגעדרונגען אין טעאַטער־שפיל און אין די טעאַטראַלע מיטגע־זאַנגען, איך בין שוין איינינע יאָהר געווען בע־הערשט מיט די מעלאָדיעס און לידער פון דער יודישער אָפערעטע, וועלכע איך זינג מיט גרויס ערפאָלג און דאָך האָב איך נישט געקאָנט ארויס פון מיין הויט — פון חזניש.

צווישען די אַנטראַקטען, אין טעאַטער, צווי־שען איין אַקט און צווייטען פלעג איך זיך אָפּפרי־שען מיט אַ חזנישען זמר. מיינע חברים אַקטיאָרן

פאַני רובינא

פלעגען זיך צוהערען, מיט גרויס פערגעניגען צו מיין „חזניש", אַזוי ווייט, אז זיי פלעגען מיך שוין אויפצווינגען צו זינגען פאַר זיי, הינטער די קולי־סען. צווישען די אַנטראַקטען.

מיינע חזנישע נגונים פלעגען זיין פאַר זיי אַזאַ מין קאָנצערט וואָס עס פלעגט זיי שטאַרק וויילען.

אַזוי איז דאָס אָנגעגאַנגען זעהר לאַנג, ביז, — אין ריגע איז עס געווען — עס האָט זיך אריינ־געמישט שלמה קוטנער.

מיר האָבען דאַן געשפּילט צוזאַמען אין ריגער יודישען מלוכה־טעאַטער און ווי דער שטייגער איז געווען, האָב איך דערלאַנגט חזנישע „קאָנצערטען" הינטער די קוליסען, צווישען די אַקטען.

נאָך אַזאַ קאָנצערט האָט זיך קוטנער צו מיר „צוגעטשעפעט", נישט אַנדערש, נאָר איך מוז פאַר־טראָגען פאַר'ן עולם אַ שטיקעל חזניש.

— אויב איך בין ענטציקט פון דיין חזניש־געזאַנג — האָט ער געזאָגט — וועט דער עולם זיין ענטציקט.

באַלד אויף צו מאָרגענס האָט ער מיך „געצוואונגען" ארויסצוטרעטען מיט אַ נומער „חזניש" אין דער אָפערעטע „אַ קרבן פון אַ שוועסטער".

קוטנער האָט קיין טעות נישט געהאַט. מיין ערשטער אויפטריט, מיט חזניש, האָט געהאַט אַנ'איבעראַשענדען ערפאָלג.

פערשטעהט זיך, אז פון דאַן אָן איז אין יעדען שטיק, וואָס איז געשפּילט געוואָרען, אריינ־געשטעלט געוואָרען פאַר מיר אַ נומער — „חזניש".

פון ריגע האָב איך שוין מיטגענומען מיין חזניש אויף מיין רייזע אין די ווייטסטע מדינות און אומעטום מהנה געווען יודען מיט חזנישע געזאַנגען, וואָס זענען אויפגענומען געוואָרען מיט גרויס בעגייסטערונג.

ווי איהר זעהט, האָט שלמה קוטנער ענט־דעקט אין מיר די „חזנטע". איך בין איהם טאַקע דאַנקבאַר דערפאַר, פון טיפען האַרצען.

קליינינקייטען

מיסט־קוישען אין די טראַמווייען

צו דער אויפמערקזאַמקייט פון דער טראַמוויי־דירעקציע

טאָג־טעגליך לייענען מיר אין דער פרעסע וועגען סאַניטאַרע רעוויזיעס אין די בעקערייען, יאַטקעס און אויף די הויפען. יעדען טאָג מאַכט מען פראָטאָקאָלען פאַר עובר זיין אויף די סאַני־טאַרע כללים.

זעהר ריכטיג! ריין מוז זיין! בפרט זומער, ווען ס'מעהרען זיך אַנשטעקענדיגע קראַנקהייטען.

דערביי דאַרף זיך אָבער די סאַניטאַר־אָפּטיי־לונג אין איין וועג זיך פאַראינטערעסירען מיט דער ריינקייט אויף די טראַמווייען.

די לעצטע צייט, איז אין די צווייטע וואַגאָ־נען דערלויבט געוואָרען צו רויכערען פּאַפּיראָסען. די דאָזיגע וואַגאָנעס ענטשפּרעכען ווייט נישט די היגיענישע פאָרשריפטען. די פאָרלאָגעס זענען אָנגעוואָרפען מיט מונדשטיקען פון אויסגערויכערטע פּאַפּיראָסען, שאַכטלען, זאַפּאַלקעס און אַנדערע אומריינקייטען!

בעת די היינטיגע היצען, וואָלט געווען אַ יושר, אז די טראַמוויי־דירעקציע זאָל אין די אַזויגערופענע „וואַגאָנעס פאַר רויכערער", אוועק־שטעלען קוישען, וואוהין ס'זאָל אריינגעוואָרפען ווערען די אויסגערויכערטע פּאַפּיראָסען און אַנ־דערע מיסטען.

— זשאַן —

מעמאָריאַל פון אַפּטייקערס

וועגען פערקלענערען זייער הכנסה־שטייער

(2) די פּוילישע אַלגעמיינע פאַרמאַצעווטען־געזעלשאַפט, גלובנע 50, האָט איבערגעשיקט אַרויס־געשיקט אין פינאַנץ־מיניסטעריום אַ מעמאָריאַל, אין וועלכען עס ווערט געפאָדערט צו פערקלענערען די אויסמעסטונג פון הכנסה־שטייער בנוגע די אַפּטייק־בעזיצער, וועלכע זאָל זיין אַ צו הויכע און אַ נישט־ענטשפּרעכענדע אין פערגלייך מיט דער פאַקטישער זאַכלאַגע אין דער דאָזיגער בראַנזשע.

זעלבסטמאָרד

(2) נעכטען האָט זיך אויפ'ן פעלד ביים אַזוי־גערופענעם צמענטאַרנעם וועג, פער'סמ'ט די 22־יאָהריגע קאַשימיערא באַראַנסקאַ (פּיוונאַ 12).

אין אַ שווערער לאַגע האָט זי פּאַציענטקע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

אומגליקליכער שפּרונג

פון אַ פּראָווינצער יודישען יונגעל

(2) נעכטען איז לעבן פּאָמאָרסקאַ 133 אַראָפּ־געשפּרונגען פון טראַמוואַי, אין פולען גאַנג, דער 14־יאָהריגער קאַלישער יודישער יונגעל לייזער יעדוואַב.

דער בחור'ל איז שטאַרק צושעדיגט גע־וואָרען.

מיטינג פון טריקאָטאַזש־אַרבייטער

אונטערן פרייען הימעל

(2) נעכטען 4 בייטאָג איז אין הויף אויף פּילסודסקיעגאָ 15 פאָרגעקומען אַ מיטינג פון די האַנד־טריקאָטאַזש אַרבייטער (כאַלופּניקעס) וועגען דער ארויסגעשטעלטער פאָדערונג פון אַ 100־פּראָצענטיגער לוין־הוספה.

אין דעם מיטינג האָבען זיך בעטייליגט 100 מאַן.

אַזוי ווי דער דאָזיגער מיטינג איז נישט געווען קיין דערלויבטער, האָט איהם פּאָליציי פונאַנדערגעטריבען.

דער קאַלישער באַנדיט פּאַכאַלעק

וועט נישט געשטעלט ווערען ווידער פאַר אַ שטאַנדגעריכט

(2) לויט ווי מיר דערוויסען זיך, וועט דער ברודער פון דעם אויפגעהאָנגענעם קאַלישער באַנ־דיט, קאַזשימיעזש פּאַכאַלעק, נישט געשטעלט ווערען אויפסניי פאַר אַ שטאַנד־געריכט, ווי מען האָט זיך פריהער משער געווען.

ער זיצט איצט אָפּ זיין שטראָף — אייביגע טורמע — פאַר דעם מאָרד־איבערפאַל אויפ'ן פּאָליציאַנט רישאַרד לוטשינסקי.

דער פּאָליציאַנט איז בשעתו פון איהם שווער פערוואונדעט געוואָרען מיט אַ רעוואָלווער־קויל אין קאָפּ. ער האָט זיך אָבער אויסגעהיילט און ער אַרבייט איצט אין דעם היגען אויספאָרשונגס־אַמט.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: מ. קאַצ־פערקעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקעוויטש (קאָ־פערניקאַ 26), י. זונדעלעוויטש (פּעטריקאָווער 25), סאָקאָלעוויטש און שאַט (פּשיאַזד 19), מ. ליפּיעץ (פּעטריקאָווער 193), ריכטער און לאַבאָדאַ (11 ליסטאָפּאַד 86).

געפונען געשמוגעלטע סאַכארין

(2) בעת אַ רעוויזיע אינ'ם דאָרף פּאַנקי, ראַדאָמסקער קרייז, האָט מען ביים פּויער וולאַדיס־לאַוו ראָזפענדקא געפונען אַ גרעסערען סכום סאַכארין.

אין שייכות דערמיט זענען אַרעסטירט געוואָ־רען דער פּויער ראָזפענדקא, און די דריי פּערזאָן, וואָס זענען גראָד געווען ביי איהם אין שטוב: קאַראָל ראָסאַכאָוויסק, שמעון פּיעקעלני און אהרן טרעלענבערג.

דעם סאַכארין האָט מען קאָנפיסקירט.

(99

ר. איזראעל

דאָס בופעט־מיידעל

אַ סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

— נאָך וואָס טויג דיר געלד, האָט משה אײ־ראָניש געפרעגט, אפשר געהסט דו חתונה האָבען.

— דאָס איז נישט דיין זאַך, איך בין געקומען צו דיר ווי צו יעדען אַנדערען פּראַצענטניק, איך וויל נישט אומזיסט.

— אויב אַזוי איז גאָר אַנ'אַנדערע מעשה, געלד צו פאָדערען בין איך שטענדיג גרייט און קוראַנט ב'זט דו מעהר ווי אַלע אַנדערע, דיר קען מען גאַנץ דרייסט באָרגען.

משה האָט אָנגערופען דעם פּראָצענט וואָס ער הייסט זיך געבען פאַר דעם געבאָרגטען געלד, מאַנקע האָט באַלד מסכים געווען, ווייל איהר איז נישט געווען קיין אונטערשיד, זי האָט וואָס גיכער געוואָלט בעקומען געלד, כדי צו קענען פראַנקענ־שטיינס אַרויסשיקען, זי האָט נאָך אפילו נישט געוואוסט, ווי אַזוי זי וועט דאָס טון, ווי אַזוי זי וועט איינאָרדנען און ווי אַזוי ס'וועט בכלל מעג־ליך זיין פראַנקענשטיינען צו ענטלויפען, אָבער־קודם־כל האָט זי געוואָלט בעוויטיגען די ערשטע און לויט איהר מיינונג שווערסטע מניעה. משה איז אריינגעגאַנגען אין שטוב, כדי צו בעהמען פון זיין בעהעלטעניש דאָס געלד וואָס מאַנקע האָט געפאָדערט, און אויף וועלכען מאַנקע האָט אונגעדולדיג געוואַרט אין דער מליגה. מאַנקע איז זעהר נישט גערן דאָ אַהערגעקומען, זייט דאַן ווען זי האָט אָנגעהויבען צו אַרבייטען ביי פריידמאַנען אַלס בופעט־מיידעל, האָט זי בכוונה אויס־געמיטען משה'ס אָרדינערע מליגה, היינט איז זי אַהערגעקומען, ווייל זי האָט געמוזט און די עטליכע מינוט ביז משה איז אריינגעקומען מיט'ן געלד זע־נען פאַר איהר געווען צופיל.

אין דעם מאָמענט האָט זיך די טיר געעפענט און ס'איז אַריינגעקומען ליאַווקע, ער האָט געהאַט די שטענדיגע שטאָלצע מינע, מיט דעם פּאַפּיראָס אין מויל, מיט דער הויכער טשופרינע אָהן אַ קאַפּעלוש, אין זיין ספּאָרט־אַנצוג וואָס איז גע־לעגען אויף איהם ווי אָנגעגאָסען, נאָך דעם גע־שפּרעך וואָס איז ע"שט מיט עטליכע מינוט צוריק פאָרגעקומען איי דער שענק, האָט ליאַווקעס בער־וויזען זיך געמאַכט אַ גרויסען רושם צווישען אַלע אַנוועזענדע. אַלע האָבען זיך אויסגערעדט צו איהם מיט די רוקענס און האָבען געוואַרט ביז משה וועט אַריינקומען און דעם בחור אָנגעהמען ביים קאַרק און אַרויסוואַרפען צו אַלדע שוואַרצע יאָהר, אַזוי ווי ער האָט צוגעזאָגט, מאַנקען איז דאָס בעוויזען זיך פון „ליאַווקע קאַביעטשאַוש" גע־וואָ־ען זעהר נישט אָנגענעהם. זי האָט געמאַכט דעם אָנשטעל, אַזוי ווי זי וואָלט איהם גאָרנישט בעמערקט, הגם די קאַלירען אויף איהר געזיכט האָבען זיך פאַר אויפרעגונג געביטען.

— וואָס איז היינט תשעה־באב ביי אייך, האָט ליאַווקע געזאָגט, אַוועקשטעלינדיג זיך אין מיטען צימער און הויך מאַכענדיג פון די אָנוועזענדע, איהר זעהט דאָך אַזוי אויס, ווי די שיפען וואָלטען אויך אונטערגעגאַנגען.

איך פערשטעה — האָט ליאַווקע נאָך מיט מעהר ציניזם געזאָגט — אייער רב איז געשטאָרבען.

קיינער האָט איהם נישט געענטפערט, בלויז בייזע בליקען זענען געוואָרפען געוואָרען אויף איהם פון אַלע זייטען.

— איהר בעליידיגט זיך, וואָס איך האָב אָנגערופען בעז'יש מויז מיט'ן נאָמען רב? ער איז דאָך פרוט געוואָרען אויף דער עלטער און האָט אַלע געוואָלט מאַכען פאַר זיינע הכידים.

— האַלט דאָס פּיסק, דו פאַסקודנער שנ'עק איי־נער האָט זיך אָנגערופען אַ הייזעריגע שטים פון ווינקעל אין דער שענק.

ליאַווקע האָט זיך נישט געריכט אויף אַזאַ ענט־פער, ער האָט זיך ש'על אויסגעדרעהט און זיך אַרומגעקוקט פון וואַנען דער ענטפער איז געקומען פון ווינקעל האָט זיך אויפגעהויבען אַ הויכער ברייט־פּלייציגער פערשוין, מיט אַ רויטען פנים, אַנ'אויפגעשפּילען העמד, און די הויזען פערבונדען מיט אַ ברייטען פּאַסעק, דער דאָזיגער פערשוין האָט זיך דערנעהנטערט צו ליאַווקען און זיך אַוועקגע־שטעלט פונקט אַקעגען איהם, ליאַווקע האָט געמוזט אויפהויבען דעם קאָפּ, כדי צו קענען אָנקוקען דעם פערשוין, וועלכער איז געשטאַנען פאַר איהם. ער האָט זיך אַביסעל דערשראָקען און קודם־כל אַריינגעלעגט די הענד אין דער טאַשען אַריין.

— אַ ווינ'ח אין אייער טאַטענס זוהן אַריין, האָט דער פערשוין מיט דער הייזעריגער שטים געברומט, כאַפּט זיך שוין צום שפּיעל, באַלד אויף באַס, קום מיר ווילען זיך פּרובען מיט די הענד צו שלאָגען, ליאַווקע איז געוואָרען רוהיגער.

— אָבער פאַרוואָס ווילסט דו זיך מיט מיר שלאָגען, קלמן ריז (אַזוי האָט מען דעם פערשוין גערופען).

— דערפאַר וואָס דו האָסט דאָ נישט וואָס צו טון און שטעקסט כסדר אַריין אַהער דיין נאָז, ווער בעט דיך, אַז דו זאָלסט דאָ אַהערקומען, איך ווייס, אַז דו האָסט דיין באַנדע און דו האַלסט, אַז מיר זענען שוין אַ אַלטע און מ'דאַרף זיך מיט אונז נישט אָפּרעכנען, אָבער די דאָזיגע דייך תורה וועלען מיר אַנ'אַנדעריש מאַל האַלטען, איצט זאָלסט דו זיך אָפּטראָגען צו אַלדע רוחות.

— איך קום נישט צו אייך, איך קום אין דער „מליגה" אַריין און ווען ס'געפעלט נישט קען אויפהערען דאָ אַריינצוקומען.

[illegible]

פאַר אַלע איבעריגע האָט ליאַווקע אַרויסגענומען פון טאַש די רעוואָלווער און זיך מיט איהם גע־שפּילט.

קלמן ריז, וועלכער האָט פייגד געהאַט נאָסע אַרבייטען און האָט נאָך קיינמאָל אין זיין לעבען נישט געהאַט קיין רעוואָלווער אין האַנד, האָט געגעבען אַ ציה מיט די פּלייצעס און איז אָפּגעטרעטען פון ליאַווקע, די דאָזיגע סצענע האָט אָבער אויפ־כע האָבען ערשט מיט עטליכע מינוט צוריק צו־געדעגט אַלע אָנוועזענדע און בעוואונדערט די, וועל־כע זאָמען מיט „משה יאָט" מיט אַזאַ פּעס געריט וועגען דער יונגער חבריה, וואָס האָט אַזוי פיל אומגליק איין זאָרגען פאַר זיי די לעצטע צייט גע־ברענגט, די אָנוועזענדע האָבען זיך אָנגעהויבען אומרוהיג צו דרעהען אויף זייערע בענקלעך, פון אַלע זייטען האָט מען געברומט אונטער די נעזער און דאָ און דאָרט האָט אַ בליץ געטון מיט עטליכע שאַרפען פערער־מעסערען.

(פאָרטזעצונג קומט).

די אויסצאהלונגען פון דרינגענדע אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

הויבט זיך אן דעם 25 ד. ח.

דאנערשטאג, דעם 25 אויגוסט דארפען זיך מעלדען די ארבייטסלאזע, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות:

A B C D E F G H I J K L Ł

דאנערשטאג, דעם 26 ד.ח.-מיט די אותיות

M N O P P S T U W Z Ź Ż

25-יאהריגער יובילעאום פון גראף קאלי

ווי מיר האבען שוין געמאלדען, פייערט איצט דער באקאנטער לאדזשער הומאריסט גראף קאלי דעם 25-יאהריגען יובל פון זיין ליטעראַרישער טעטיגקייט.

די יובל פייערונג איז פארבונדען מיט א פארשטעלונג אין פילהארמאניע, וועלכע וועט געגעבען ווערען דעם היינטיגען מיטוואך.

ווי ס'איז צו זעהן פון דעם בילעטען-פארקויף איז דא א שטארקער אינטערעס פאר דעם דאזיגען יובילעאום, און די לאדזער גראף קאלי'ס וועלען איהם זיכער אין דעם טאג אנטון אזוי פיל כבוד אין פערגעניגען, ווי ער האט זיך עס כשר פערדינט פאר זיין לאנג-יאהריגער שריפטשטעלערישער ארבייט.

באנדיטען-אנפאל

(2) אויף רוג לודוויקי און פאגראניטשנא זענען עט ליכע פערשוין געכטען בעפאלען דעם 32-יאהריגען באלעבאוו זדאנאוויטש (נאווא 5) און איהר געשפאלטען דעם קאפ.

פאגאטאוויץ האט איהם ערטיילט ערשטע הילף.

א שרפה

(2) נעכטען איז אויסגעבראָכען א שרפה און ס'איז פערברענט געווארן דאס הויז פון קאנסטאנטי און וואצלאוו זאלישעק.

דער היזק בעטרעפט אנ'ערך 30,000 זל.

דריי משפחות זענען געבליבען אהן א דאך איבערן קאפ.

איבערגעפאהרען

(א) אויף ראג נארוטאוויטשא און טרעמבאצקא האט אנ'אויטא איבערגעפאהרען דער 14-יאהריגער מלך קרעל (פון נאווראט 14).

פאגאטאוויע האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אין „קאנסום" איז אלץ אמביליגסטען

אין די סוחרישע קרייזען קען מען בשום אופן נישט דערגעהן דעם סוד פון דעם גרויסען ערפאלג פון „קאנסום" ביי דער „ווידזעווער מאנופאקטור". נישט קוקענדיג אויף דער אלגעמיינער סטאגנאציע אין האנדעל, איז דאך אין „קאנסום" די פרעקווענץ פון די קויפערס זעהר א גרויסער. דעם סוד קען מען אבער לייכט דערגעהן. די דירעקציע פון דעם איינאייציגען ווארען-הויז ביי אונז אין שטאט, קאלקולירט אזוי די פרייזען פון די סחורות או זי שטעלט זיך דעם קלענסטען ריוח כדי צו מאכען גרויסע אומזאצען. דערפאר פערקויפט אויך „קאנסום" שפייז-ארטיקלען, גאלאנטערי-סחורות, מענער-דאמען און קינדער-קאנפעקציע, שוכווארג, וועש, צו אויסערסט נידריגע פרייזען- אויך רעשטלעך און בראק סחורות פון ווידזעווער אויסארבייטונג און די בעקאנטע גוטע קוואליטעט O K אין יעצטיגען קריזיס-צייט ווען יעדער מוז זיך רעכנען נישט אויסצוגעבען קיין איבריגען גראשען, זאל יעדער נאר מאכען זיינע איינקויפען אין „קאנסום".

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, דעם 26 אויגוסט

11.58 צייטסיגנאל. 12.10 טעגליכער פרעסע-איבערזיכט. 12,40 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 12,45 גראמאפאן-פליטען. 1,35 גראמאפאן-פליטען. 3,40 גראמאפאן-פליטען. 4,35 קאמוניקאט פאר שיפער און פישער. 4,40 געשפרעך אין דער פראנצויזישער שפראך. 5,00 סאליסטען-קאנצערט. 6,00 רעפעראט. 6,20 טאנץ-מוזיק. 7.15 פערשידענעס. 7,35 ראדיא-פרעסע. 7.45 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערען. 8,00 פעליעטאן. 8,15 גראמאפאן-פליטען. 8,25 טראנסמיסיע פון טשענסטאכאוו. טשעכאָטשיגעק.

בעת די פויזעס: פרעסע-בעריכט, מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופטפליה-קאמוניקאציע און ספארט ידיעות.

טאמאשאווער כראניק

ענין קראנקען-קאסע

א דעלעגאציע פון היגע פעראיינס-פאַרשטעהער און קאַ שפיץ מיט איגזש. ד. ליכטענשטיין, איז דעם פערגאנגענעם דאנערשטאג אויפגענומען געווארען דורכ'ן הויפט-סעקרעטאר פון ארבייטס-מיניסטעריום, ה' רוזשנאווסקי, וועמען עס איז בעלעגט געווארען דער מעמאריאל, וואס איז אויסגעארבייט געווארען דורך די היגע ארבייטס-געבער און פערזיכערטע וועגען זעלבסטשטענדיג מאכען די היגע קראנקען-קאסע.

בעקענענדיג זיך גענויער מיט די פאסטולאטען, האט דער הויפט-סעקרעטאר ערקלערט דער דעלעגאציע, אז אין שייכות מיט דער רעארגאניזאציע פון די קראנקען-קאסעס אין גאנץ פוילען, וועט די טאמאשאווער קראנקען-קאסע זעלבסטשטענדיג נישט קענען ווערען. דאגעגען די אלע אומפינקטליכקייטען און חסרונות, וועלען בעזייטיגט ווערען אין דער נאהענטסטער צייט.

ס'איז נישט הכל שוחטין...

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער היגער קהלה-פערוואלטונג, איז בעשלאסען געווארען אפצושטעלען אין דער ארבייט אויף 8 טעג דעם היגען שוחט שלום וויזעל, וועלכער האט געוואגט צו צוצעהמען פאר זיך דאס איינגעפלאסענע שחיטה-געלד פון צוויי טעג אויף דער סומע פון 60 זל. און נישט געגעבען די ספעציעלע גמינע-צעטלען.

די דאזיגע האנדלונג פון אויבען דערמאהנטען שוחט האט אין די היגע קהלה-קרייזען ארויסגערופען גרויס אויפרעגונג, ובפרט נאך באבדעם, ווען ס'איז ערשט פעריענדיגט געווארען די דין-תורה צווישען דער קהלה-פערוואלטונג און שוחטים און ס'איז ארויסגעטראגען געווארען דער פסק-דין.

פאר די 8 טעג פון נישט-שעכטען, וועט דער שוחט שלום וויזעל קיין שום געלד-אויסצאהלונג און געהאלט נישט בעקומען.

א טורן-פעסט

דער היגער יודישער טורן-פעראיין גרייט צו אויף דער נאהענטסטער צייט א גראנדיעזען טורן-פעסט, אין וועלכען ס'וועלען זיך בעטייליגען אלע דאמען און מענער-סעקציעס פון פעראיין, אונטער דער אנפיהרונג פון אינסטרוקטאר ה' מ. שטעטער.

אין טורן-פעסט, וואס וועט זיין רייך אין פערשידענארטיגע אטראקציעס — וועט זיך אויך בעטייליגען דער אייגענער ארקעסטער פון יוד. טורן-פעראיין.

טעלעגראמען

פראפ. איינשטיין איינגעלאדען אין פלעקסנער'ס אינסטיטוט אין אמעריקא

בערלין. (יט"א) דער בעריהמטער פלעקסנער-אינסטיטוט פאר וויסענשאפטליכע פארשונגען, וואס איז געגרינדעט געווארען נישט ווייט פון פרינסעטאן א דאנק דער 5-מיליאניגער פונדאציע פון באמבערגער אין פולד, האט איינגעלאדען דעם פראפ. איינשטיין ער זאל אין דעם אינסטיטוט פיהרען זיינע פארשונגס-ארבייטען.

אויף דער אנפראגע פון אינסטיטוט וועגען זיין האנאראר האט פראפ. איינשטיין געפאדערט אזא קליינע סומע, דאס די לייטונג פון אינסטיטוט האט נישט געקאנט דערויף איינשטימען און האט געבעטען דעם פראפ. איינשטיין ער זאל אקצעפטירען א העכערען האנאראר, וואס ענטשפרעכט די דורכשניטליכע געלעהרטען-פענסיעס אין אינסטיטוט.

וועגען א וועלט-קאנפערענץ פון יודישע דאקטוירים

גענף, (יט"א) בענוצענדיג זיך מיט דער אנוועזענהייט אויף דער יודישער וועלט-קאנפערענץ פון א רייה יודישע דאקטוירים, איז דא פארגעקומען א בעראטונג, אויף וועלכער עס איז בעשלאסען געווארען אנצוהויבען פראפאגירען די אידעע פון א קאנגרעס פון יודישע דאקטוירים. די גרינדונג פון יודישע דאקטוירים אין פאריז איז בעאויפטראגט געווארען אונטערצונעהמען שריט, כדי צו רעאליזירען דעם פראיעקטירטען דאקטוירים-קאנגרעס.

א עטנאגראפיש-פאלקלאריסטישע אויספארשונג אין קוזמיר

ווארשא, (י.ט.א.) דער בעקאנטער פארשער פון יודישען פאלקלאר ש. לעהמאן האט אדורכגעפיהרט לויט'ן אויפטראג פון דער הויפט פערוואלטונג פון דער יודישער לאנדקענטשאפט-געזעלשאפט אין פוילען אנ'עטנאגראפישע אויספארשונג אין קוזמיר, וואס האט געבראכט ווערטפולע רעזולטאטען.

גלייכצייטיג זענען געמאכט געווארען א רייה אויפנאהמעס פון וויכטיגע היסטארישע און עטנאגראפישע אביעקטע, וועלכע אילוסטרירען דעם געזאמעלטען מאטעריאל.

ארום דעם קאנפליקט צווישען הסתדרות און פועלי-מזרחי אין דער קאלאניע הדר

ירושלים. (יט"א) די פערוואלטונג פון דער קאלאניע פון די האלענדישע יודען הדר און די פועלי-מזרחי האבען מסכים געווען איבערצוגעבען דעם קאנפליקט ארום דער בעשעפטיגונג פון ארבייטער אין דער קאלאניע דעם ועד-הלאומי, די ארעסטירטע הסתדרות-מיטגלידער זענען טיילוויז פערבליבען אין ארעסט אין רשות פון דער אויספארשונגס-מאכט און טיילוויז בעפרייט געווארען. אנדערע זענען אדמיניסטראטיוו בעשטראפט געווארען צו 12 שילינג געלד-שטראף.

„דיילי העראלד'ס" אינטערוויו מיט לארד מעלטשעט

וועגען יודישען וועלט-קאנגרעס

לאנדאן, (י.ט.א.) „דיילי העראלד" פערעפענטליכט אנ'אינטערוויו מיט לארד מעלטשעט וועגען דעם פלאן פון צונויפרופען א יודישען וועלט-קאנגרעס. לארד מעלטשעט האט ערקלערט פאלגענדעס:

די ענגלישע יודען בעגריסען דעם בעשלוס צו רופען א יודישען וועלט קאנגרעס פאר'ן שוץ פון יודישען פאלק און זיי וועלען טון אלץ פאר'ן ערפאלג פון דעם געדאנק.

דאס ענגלישע פאלק איז איצט איינזאם אין זיין שטעלונג לגבי יודען. אויב די וועלט שטרעבט צו שלום און וואוילזיין, דארף זי זיך אפווענדען פון אונטערדריקען די יודען און האנדלען לויט'ן ביישפיל פון ענגלאנד, וואס האט דערהערט דעם רוף פון יודענטום פאר א נאציאנאלער היים.

דער לייפציגער מעסע-אמט וויל נישט בעשעפטיגען קיין יודען

לייפציג (יט"א) דער צענטראל-פעראיין פון דייטשע בירגער פון יודישען גלויבען טיילט מיט, אז די לייטונג פון דער לייפציגער מעסע ענטזאגט זיך לעצטענס סיסטעמאטיש צו בעשעפטיגען יודען. עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער מעסע-אמט פאדערט פון די קאנדידאטען אויף די פרייע פאסטענס. זיי זאלען אנגעבען זייער רעליגיאנס-אנגעהעריגקייט, ווי עס ווייזט זיך ארויס ווערט דאס געטון, כדי נישט צו בעשעפטיגען קיין יודען. די אינטערווענצען ביי דער אויפזיכטס-מאכט זענען געבליבען אהן רעזולטאט. דאס ווירטשאפטס מיניסטעריום האט געענטפערט אויף דער אנקלאגע דאס די קאנסטיטוציע פערוועהרט צו פרעגען וועגען רעליגיאנס-אנגעהעריגקייט ווען עס האנדעלט זיך וועגען מלוכה-אמטען. דער לייפציגער מעסע-אמט איז אבער נישט קיין רעגירונגס-אמט.

דער „צענטראל-פעראיין" שטרייכט אונטער, דאס דווקא די לייטונג פון דער לייפציגער מעסע, אין וועלכער עס בעטייליגען זיך אין אזא גרויסער מאס די יודען. שטיצט דאס ארייננדריגען פון אנטיסעמיטישע טענדענצען אין ווירטשאפטליכען לעבען.

טעאטער „סקאלא"

שרודמיעסקא 15, טעל. 232-33

נאר 10 גאסטשפילן

נאר 10 גאסטשפילן

פון די בעריהמטע יודיש-דייטשע ארטיסטין פון ווינער און בערלינער טעאטערן

מאגדא קארמען

וועלכע וועט אויפטרעטען צום ערשטען מאל אין פוילען היינט, מאנטאג, 9 אוונט אין דער פרעהליכע קאמעדיע אין 3 אקטען פון פ. לונטשער און א. פרידמאן

„מאדאם לאענגרין"

רעזשי: מאגדא קארמען יודיש: ס: וויינשטאק. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון „סקאלא"

Dr. Robinzon

ארדינירט אין פאדעמביץ

ווילא וויעטשארקאווסקי.

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס, ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער אויף אנציגער און פאלטענס

ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר

אין פראנט, II שטאק

פאר גאלד, בּיזשוטעריע

און לאמבארד-קוויטעם

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידארפיא לקא, פיעטריקאווער 7

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודביאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: זקלאדעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. או. וו.

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Palma-Patent

— די —

בעוואוסטע פעלד-בעטען

„Palme-Patent"

וואס זענען אלעמען בעקאנט מיט זייער פראקטישקייט און דויערהאפטיגקייט

מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר

ווי אויך לעזשאקעס, פעלד-בעטלעך און פעלד-בענקלעך

מאטראצען געבעטע שאטקאווע, קאנאדיסקע קאזעטקעס, טאפטשאנעס

בעקומט מען נור אין דער בעקאנטער פאבריק

לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 113-85

הורט דעטייל

יעדער איינציגער
האט זיך אי־
בערציינגט,
אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או״וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 00=191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט
מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-
קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

דר. מעד. בערמאן
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה.
מענער-שוואכע בעהאנדלונג א. סעקסועלע בעראטונגען
נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אווענד,
זונטאג פון 9–1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע–לעטשניצע-פרייזען

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13

עס ווערען געזוכט אין אינטערנאט
און פערמע איז העלענובעק:
1) א העברעאישע פרעבליסטין,
2) א לעהרער אדער א לעהרערין פון פויליש
מיט העברעאיש.
וואוינונג און בעקעסטיגונג אויפ׳ן ארט אין
העלעניבעק.–אפערטען ווערען אנגענומען אין ביורא
פון אינטערנאט, קילינסקי 105 אין די ארבייטס-שעהן

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס
נויטיג נייהערינס אויף ארויסצוגעבען ביוס-
טענהאלטערס צו נייהען. פיעטריקאווער 55, וו. 17
מעלדען זיך פון 2–4 נאכמ. און פון 8 אווענד.

ס׳ווערט געזוכט א גוטע מאשין-נייהערין צו
סוויטערס, זאל אויך קענען נייהען אויף א
אבערלאק. פילסודסקיעגא 57, ביי בראהמאן.

עס ווערט געזוכט וועש-נייהערס ארויסצו-
נעהמען ארבייט נארוטאוויטשא 11, וו. 26.

פערשידענעס
ס׳ווערט געזוכט א שותף צו א זעהר גוט
איינגעפיהרט געשעפט אין א בעלעבטען פונקט
געגען זעהר גוטע פערדינסטען. מען מוז האבען
קאפיטאל ביז 10 טויזענד זל. דער קאפיטאל איז
געזיכערט. אפערטען אונטער „זיכער געשעפט“.

לאקאלען
אויף זעהר ביליג דירה-געלד איז אוועקצו-
געבען א געמויערטע רעמיזע מיט א געמויערטען
קעלער און מיט א שטוב צוזאמען 12 X 22 אין א
בעלעבטען פונקט. צו ערפאהרען זגערזשער 49,
ביי ה. פריינדליך. 4986

קויף און פערקויף
א פאר בעטען (מאטיווע) מיט מאטראצלעך
ביליג צו פערקויפען. צו ערפאהרען פיעטריק. 33,
אויפ׳ן 2-טען הויף, פארטער.

URODONAL
CHATELAINA

Zwalcza
reumatyzm
podagrę
piasek
sklerozę

czyści nerki
oczysz. wątrobę
i stawy,
łagodzi arterje
i zwalcza
otyłość

Do nabycia we wszystkich aptekach i skł. apt.
Przedstawicielstwo ul. Fredry 4 Warszawa

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע
גרויסער אויסוואהל
שפאצירוואגענס

אייזענע - ניקעל-
בעטען
מאטראצען
ספרענזינאווע „Patent“
ווישמאטשקעס אמעריקאנער
צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער
„DOBROPOL“, Łódź
Piotrkowska 73 (אין הויף)

שייטלען
– מיט –
פאריזער שרינדען
ווי אויך
פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און
רעיעל אויסגעארבייט
און אנדולאציע
צו ביליגע פרייזען
ביי **קערש,**
סקווערא 15.

לעכער
אויף דער מאשין
ווערען אויסגענייט
שרודמיעסקא 8.

Dr. HELLER
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע
קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
טראוגוטא 8, טעל. 89=179
נעמט אן ביז 10 פריה און פון 4–8 אווענד, פאר פרויען
פון 4–5 נאכט. אין א ספעציעלען ווארטע-זאל.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען=קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „משארי“) טעל. 72=134
נעהמט אן פון $2 - 4 \frac{1}{2}$ און פון 7 – 8 אווענד

Dr. med. **Haltrecht**
ספעציאל=ארצט פאר הויט=
און גשלעכטס=קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 21=245
נעמט אן פון 9 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג
און פון 5–9 אווענד. זונטאג פון 10–1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע - פרייזען.

Dr. med. **H. LUBICZ**
ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32
צוריקגעקעהרט.
נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און
פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–11 מיטאג. 4634

מיליטער=פליכטיגע
אקאדעמיקער (סטודענטן),
וועלכע נויטיגען זיך אין עצות אין אלע מיליטער-
אנגעלעגנהייטען, דארפען זיך ווענדען צום לאנג-
יעהריגען מיליטער-בעאמטען
ב. מאז.
פעטריקאווער 10

ישעצט
פאר
גראפישע אנשטאלטען
דרוקערייען און פערלאגען
עטמפעהלט
די איינציגע אידישע ציקאגראפיע
אין לאדז
„געלוקס“
טעל.: 241-24
104
פיעטרקאווער 104

Dr. med. **N. Rozen**
סטאמאטאלאג (צאהן-כירורג)
Andrzeja 7, tel. 216-57
צוריקגעקעהרט
4950

צאהן=ארצט
St. Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
צוריקגעקעהרט

PORADNIA WENEROLOGICNAZ
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-
לאגישע און נערוועין-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט לאסמעטיק.
– – טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. – –
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זל.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און
אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס
פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע
קאליקעס איז גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל
דער ווינקעל-בראך ווערט גרוים
אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי
ווי א וואסער-קאו און עס פאלט אריין
אין דעם כיס און דער קראנקער איז
אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען
די קישקעס ווערט ער בראנדיג און
שטארבליך. ספעציעל גוטע הייל
באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך
גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-
האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר
דאקטאר בראבירעקינגר בעווייזען זיכער דעם שווערסטען און געפעהר-
ליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, ליימונגען מיט הייל-גארטעטען און אפא-
ראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פיס. ספעציעלע איינלאגען אין די שיך
קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע
אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבע-
דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-
פראפעסארען: פראפ. ד״ר באראנטש, פראפ. ד״ר י. מאריש-
לער, פראפ. ד״ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזענליכע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק דעם ה׳ ד״ר. י. ראפא-
פארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 פאר זיין ווארגעלטיגען
פערלעגען מיר אנ׳ארטאפעדישען באנדאזש. א דאנק דעם דאזיגען ארטא-
פעדישען באנדאזש פיהל איך מיך זעהר גוט און עס דראהט מיר נישט קיין
שום געפאהר. כ׳מוז בעמערקען, אז זייט א סך יאהרען האב איך געליטען
אויף א נאפעל-ברוך און אלע באנדאזשען אויסגעפיהרטע אין חיינן, בערלין,
וויען און אנדערע שטעט און מיר בעטאגען אלס דאקטאר און אלס ליידענ-
דער, אז אדאנק דעם גרויסען ספעציאליסט ה׳ ד״ר. י. ראפאפארט בעווין
איך זיין פאכמאנגיש פ רלענטען באנדאזש.
Doktór medycyny
M. Geller, Łódź, Kopernika 49.
דער רעיענט קאזשמירוש ראסמאן אין לאדז, פיעטריקאווער 72
האט דאס דאזיגע אמטליך בעשטעטיגט. do LR678

„SANATO“
כירורגיש=ווענעריש-אנשטאלט
אגראראווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-ווענעריש-
אבטיילונג
ד״ר מעד. ש. אייגער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מע
רייטלער=קוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלע
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאכאוו
כירורגישע אפטיילונגפון ד״ר מעד. מ. קאנטאר.

לעטשניצע
פון דאקטוירים=ספעציאליסטען
17 זגיערזשער 17,
טעלעפאן 33=116
ס׳נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטן.
ד״ר גאלדשטיין=פאלאק, ד״ר יוסטמאן,
ד״ר מ. קאנטאר, ד״ר ציעגע, ד״ר רא=
קאווסקי, ד״ר ראזענצוויג, ד״ר רוזשא=
נער, ד״ר ווייגבערג, ד״ר סטופעל,
צאהן-ארצט גראדזיענטשיק=קאראשיאווא
ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע,
עלעקטריזאציע, און ערצטליכע אנאליזען.

Dr. med **REICHER**
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער=שוואכע=בעהאנדלונג
קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אוונד
זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר׳ן טעקסט–18 גר. פרייטאג און ערב-יו״ט-24 גר. אין דער וויט 8 שפאלטען
אין טעקסט–40 „ „ „ „ „ –60 „ 4 „
נאכ׳ן טעקסט–12 „ „ „ „ „ –18 „ 8 „
אויסער דער שטארט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען–20 גר. א מ/מ
(אין דער זייט 8 שפאלטען)
קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-
טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע
ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס=פרייז:
אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש
מיט אפטראגען א היים. אויף דער
פראווינץ – 5 זל. א חודש ; אין
אויסלאנד 7 זל. אמעריקא–1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט
פרינציפיעל דעם אינהאלט פון
דער אנאנס בערעכטיגען נישט
צום איבערדריקען די אנאנס אדער
צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טער-
מין פון די אנאנסן איז דער
פערלאג נישט פעראנט-
ווארטליך. די אדמינ. איז
אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat”, spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman